

Nehezen tudjuk meghatározni, hogy kik vagyunk, ha nem ismerjük gyökereinket, ha nincsenek emlékeink arról, hogy kitől származunk, honnan jöttünk. A szülőkel való kapcsolat és a család jelenléte nélkülözhetetlen tényező a növekvő gyermek számára, identitása és későbbi élete, boldogulása tekintetében. XVI. Benedek pápa a 2008. január 1-én kiadott békeüzenetében hangsúlyozza ezt az igazságot: *„A férfi és nő házasságán alapuló természetes család, mint az élet és a szeretet bensőséges közössége, a személy és a társadalom »humanizációjának« elsődleges helye, az élet és a szeretet bölcsője. Ezért joggal nevezzük a családot az első természetes közösségnek, isteni intézménynek, mely valamennyi társadalmi szerveződés prototípusa, a személy életének alapját alkotja.”*

Mégis milyen sok gyermek nő fel úgy, hogy később felnőttként valami homályos emléke van élete első fejezetéről és szerető család helyett csak egy intézmény szolgálta ki sokszor nagyon szegényes módon a szükségleteit. A család amilyen szent annyira ki van téve a veszélynek.

A családot maga Isten tette szentté elsősorban akkor, amikor az embert férfinek is nőnek teremtette és parancsot adott nekik, hogy szaporodjanak és töltsék be a földet. Isten Fiának egy családba való beleszületése pedig végérvényesen kinyilatkozta a Teremtő reávonatkozó tervét.

Minden család életében az örömök mellett vannak nehézségek, fájdalmak is. Sokak szemében a családjuk csak a nehézség forrása, vagy valami akadály a fejlődésbe. Minden ember azonban önálló személy, egyéniség, szabad akarattal rendelkezik. Ha családok öröklődését tekintjük, minden egyes személyben nagyon sok más ember, az ősök és az utódok találkozási pontját lelhetjük meg. Az egyes embernek lehetősége van arra, hogy az őseitől kapott értékeket továbbörökítse, a tanult rossz szokásoktól pedig megszabaduljon, és így az utódok számára lehetővé tegye a nagyobb szeretetet és boldogságot. A hívő ember számára az is lehetséges, hogy elhunyt őseiért imádkozva családjá múltbéli sebeit gyógyítsa.

Mindnyájunknak nagy a felelőssége abban, hogy milyen jövőt szánunk gyermekeinknek, hogy milyen példát adunk rokonainknak, illetve más családoknak. Idén a Családok évében imádkozzunk és tegyünk is sokat családjainkért!

A kármelita szentek közül sokan ezzel a felelősségteljes magatartással tekintettek családtagjaikra. Gondolhatunk arra, ahogy Avilai Szent Teréz emlékezik erényes szüleire, vagy Los Andes-i Szent Teréz miképpen támogatja testvéreit leveleivel. Emlékezhetünk Lisieux-i Szent Terézre, aki szintén így tett, és akinek szüleit immár a boldogok között tisztelhetjük. Hosszan sorolhatnánk még szentjeink jó példáit ezen a téren. Figyeljünk rájuk, váltsuk tettekre tanításukat és kérjük közbenjárásukat!

A Család Éve 2011

KIS SZENT TERÉZ „KIS ÚTJA” A CSALÁDBAN MEGÉLT ELSŐ TAPASZTALATAI TÜKRÉBEN

Ebben az elmélkedésünkben¹ Lisieux-i Szent Teréznek a legkorábbi lelki tapasztalatairól elmélkedünk, amelyek családjá körében akkor érik, amikor még édesanyja is él. Azért lehet fontos a számunkra az erről való elmélkedés, mert valamennyien családban születtünk. Lehetett az egy hívő és szerető család, lehetett egy széthullott család, de saját tapasztalatunk által, akármit is éltünk meg a saját családukban, valamennyien átérezzük a család fontosságát.

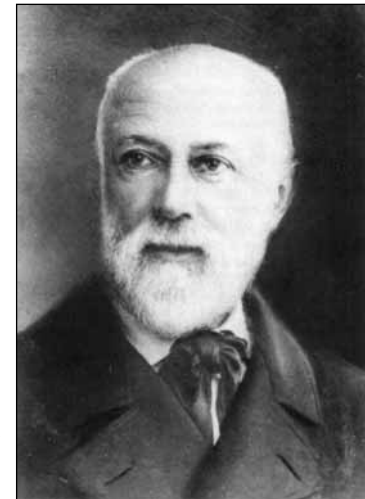
Kérdezzük hát meg bizalommal Teréztől, hogy vajon mi az ő tanítása ezzel kapcsolatban, és mit kapott Teréz a családjá révén azzal a „kis úttal” kapcsolatban, amelyen keresztül oly ismertté vált. Mert Teréz „kis útja” is szorosan kapcsolódik az ő családjában megélt tapasztalatához. Nem feledhetjük el, hogy a „kicsiség”, amelyre Teréz állandóan utal, láthatóan Teréznek éppen ahhoz a tapasztalatához kötődik leginkább, amely során ő láthatóan is „kicsi” volt, vagyis amikor még családjá körében élt, mint a család utolsó, kilencedik gyermeke. Az érdekesség az, hogy amikor Teréz felnőtté válik, arra vágyik, hogy kicsi lehessen. Pedig egy gyermek sem örül általában a kicsinységének, hanem inkább arra vágyik, hogy nagy legyen, hogy felnőtté váljon. A felnőttek pedig még nagyobb dolgokra szoktak vágyani, mint a gyermekek. Teréz viszont úgy tűnik, valami elragadó titkot fedezett fel a kicsiségben, ami miatt aztán felnőtt korában, amikor Önéletrajzát írja, oly nagy örömmel és a mélyebb megértés vágyával fordul kisgyermekkorá emlékei felé.

Azon elmélkedünk tehát, hogy miként élte meg Kis Szent Teréz a gyermek-ségét, kicsi voltját abban a szeretetközösségben, melyet Isten azért alkotott meg az Ő tervében, hogy kicsiségünk idején ne csak védelmezőnk, gyámolítónk legyen, hanem az a hely is, ahol kiváltságos módon először találkozhatunk Ővele. Ehhez viszont először Teréz szüleit kell egy kissé megismernünk, vagyis azt a családot, amelybe a kis Teréz beleszületett.

¹ Ez az elmélkedés a Kunszentmártonban 2011. január 14-16 között tartott Kis Szent Terézről szóló lelki gyakorlat első elmélkedésének rövid foglalata

Teréz szülei

Teréz édesapjáról azt tudjuk, hogy Louis Martin-nek hívják, s hogy 22 évesen szerzetesnek készült, hisz be akart lépni Svájcban egy Szent Bernátról elnevezett kolostorba, de elküldték, mondván, hogy előbb tanuljon meg latinul, mert abban az időben minden közösségi imádság latinul ment. Ő pedig elment, és el is kezdte a latint, s oly nagy erőfeszítéssel tanulta, hogy szinte belebetegedett, s ennek utána abbahagyta. Órásmesterségbe fogott, s Alençonban, ebben a normandiai kisvárosban telepedett le. Harmincnégy éves, amikor megismeri Marie-Azélie Guérint, Teréznek a későbbi édesanyját, aki akkor huszonhat éves.

Zélie így vall önmagáról egyik fiatalkori levelében: „szent akarok lenni, ami nem lesz könnyű, mert sok bennem az elégetni való, és a fám (amiből alkotva vagyok) olyan tömör, mint egy kőszikla.” Ő is szerzetes akar lenni, vagyis nem gondol arra, hogy családjánya legyen. Egy alençonai kórházba megy, ahol a főnőknővérmél jelentkezik, Páli Szent Vince nővéreinel. A főnőknő azonban elküldi, mondván, hogy nincs neki oda hivatása. Így kezd el foglalkozni csipkekészítéssel, és mivel nagyon tette kész és ügyes, ezért jól megy neki az üzlet. Hamarosan a műhelye közel húsz személyt is foglalkoztat. Louis és Zélie véletlenül összebotlanak Alençonban egy hídon, s akkor megdobbán Zélie szíve, s hirtelen úgy érzi, hogy ez az ember az, akit Isten neki házastársul küld. Három hónap ismeretség után 1858. július 13-án összeházasodnak, vagyis ugyanabban az évben, amikor Lourdes-ban megjelenik Bernadettnek a Szűzanya.

Az ifjú pár házasságkötésük után úgy dönt, hogy testvérként, vagyis szüzességben élnek majd. Érthető ez a számunkra furcsának tűnő vágy abból, hogy korábban mindketten szerzetesek akartak lenni. Így élnek le tíz hónapot, aztán összetalálkoznak egy gyóntatóval, aki azt mondja nekik, hogy inkább úgy kellene élniük, ahogy az a hivatásuknak megfelel. És utána jó néhány gyermekük születik, pontosan kilenc, akiből öt marad életben, vagyis ennyi éli meg a felnőttkort, négy pedig kiskorában meghal. Abban az időben százból tizenhét gyermek halt meg a szüléskor vagy közvetlenül azután.

Zélie hamar fölfedezi, hogy a gyóntató által Isten szól hozzá, vagyis hogy az anyaság nem áll tőle messze korábbi – a szerzetességre irányuló – vágyai ellenére. Ezt írja egyik levelében: „A bolondulásig szeretem a gyerekeket, arra születtem, hogy gyermekeim legyenek, bár ennek hamarosan vége lesz.” Negyven éves, amikor e szavakat leírja, s már érzi, hogy életének hamarosan vége szakad.

Amikor Teréz a legutolsó gyermekként 1873-ban megszületik, akkor már Zélie nem tudja őt táplálni. Nem csak őt, de már előző gyermekeit sem tudja szoptatni, s ezért mindig ki kell adni egy dajkának őket. Teréz így vidéken, s nem a városban növekedik. De már közvetlenül Teréz születése után sem mennek nehézség nélkül a dolgok: úgy néz ki, hogy a gyermek egy-két napon belül meghal bélfertőzés miatt. Ekkor édesanyja Szent József elé veti magát, és neki ajánlja a gyermeket, az ő oltalmába, és megvallja, hogy kész teljesen Isten akaratára hagyatkozni. És váratlanul jobbra fordul a kis Teréz állapota.

Teréz édesanyjában egy rendkívüli hitű aszonnyal van dolgunk. Persze, Teréz édesapjáról is el lehet ezt mondani. Louisról tudjuk, hogy meglehetősen nyomorúságos körülmények között éli le az élete utolsó éveit, mert elveszíti az esze használatát, és emiatt még ideggyógyintézetbe is zárják egy időre. Pisztolyt ragad, hallucinációi vannak, vagyis olyan személy lesz, akivel nem lehet együtt békésen élni, mert nem lehet tudni, hogy mikor mi milyen reakciót vált ki belőle. Amikor végül lebénul az édesapa, tehát amikor már nem tud az ágyból fölkelni, akkor mehet csak vissza otthonába, és Céline, aki legutoljára lép be a kolostorba, viseli majd gondját apjának, amíg él. Louis 1894-ben hal meg – Teréz halála előtt három évvel, életét és betegségét már jóval korábban tudatosan Istennek ajánlva.

Érdeemes elolvasnunk egy levélrészletet Zélie-nek a sógornőjének írt egyik leveléből, hogy megértsük, hogy milyen mély hit hatotta át Teréz édesanyját kiskorukban elhunyt négy gyermeke korai halálával kapcsolatban: „Amikor az én drága gyermekeim semeit lecsuktam, és őket a koporsóba tettem, nagyon nagy fájdalmat éreztem, de mindvégig béke volt bennem. Nem tartottam hiábavalónak az érteim elviselt szenvedéseimet és a velük való fáradozásomat. Sokan mondták nekem: jobb lett volna, ha meg se fogannak! Én azonban nem tudtam elfogadni az efféle beszédet. Nem gondoltam, hogy az én fájdalmaimat és fáradozásomat össze lehetne mérni a gyerekeim örök boldogságával. Aztán meg ők nem vesztek el mindörökre. Az idelet való élet rövid és nyomorúsággal teljes, s utána fölleljük őket odafönn. Főként az első gyermekem halálánál éreztem át leginkább azt az örömet, hogy van egy gyermekem az égben. Mert a Jóisten megértette velem, érezhető módon, hogy elfogadta áldozatomat. Ama kis angyal által ugyanis egy rendkívüli kegyelemben részesültem. A kis Helenám, aki később követte kis testvérkéjét, ugyanis már hat hónapja szenvedett akkoriban valami fülbetegségben, és a baja csak súlyosbodott. Jó néhány orvoshoz elvittem, de nem sikerült semmi javulást elérni. Már odáig jutottunk, hogy

a kicsinek egy kötetst kellett állandóan hordani a fülén, de az elviselhetetlenül biüdös genny, ami belőle kijött, két óra alatt átáztatta a kötetst. Végül a kicsi már hallani se tudott azon a fülén keresztül. Egy nap, amikor hazaértünk az orvostól, aki semmi jót nem mondott, tehetetlenségünket látva az a gondolatom támadt, hogy a kis Józsefemhez fordulok, aki öt héttel korábban halt meg. Karjaimba vettem hát Helenát, és vele együtt elmondtunk egy imát a kis testvéréhez. Másnapra a füle teljesen meggyógyult, és többé nem fájtatta azt soha többé. Még más kegyelmekben is részesültem, de azok ennél még kevésbé voltak látványosak.” Legyen elég ennyi annak igazolására, hogy Teréz édesanyja és édesapja rendkívül mély hitű személyek voltak.

Az egészen kicsi Teréz első tapasztalatai a családban

De vegyük most szemügyre Teréznek a családjában megélt tapasztalatát, hogy megértsük, hogy vajon milyen is volt számára az a kicsiség, amelyre oly szívesen emlékezett vissza később önéletrajzi írásaiban. Teréz gyermekkorát három periódusra oszthatjuk fel: van egy boldog gyermekora, amely a születésétől négy és fél éves koráig, vagyis édesanyja haláláig tart; van egy szenvedéssel terhes gyermekora az édesanyja halálától tíz éves koráig; s végül van egy tíz éves korától tizenhárom éves koráig tartó időszak, amit „elhúzódó gyermekségnek” nevezhetnénk.

Eme alkalommal Teréz gyermekkorának első szakaszát vesszük szemügyre, azt a „boldog gyermekort”, amely négy és fél éves koráig tart. Hogy miként jellemzi maga Teréz életének eme első korszakát, hadd idézzük fel erre Önéletrajzának eme sorait: „Mennyire boldog voltam ebben az időben! Kezdtém már örülni az életnek. Ó, igazán, minden a földön csak mosolygott rám! Mindig csak virágra léptem és szerencsés természetem csak kellemessé tette az életemet.”

Látszólag tehát nagyon boldog élete volt a kis Teréznek élete első szakaszában. De tegyük hozzá: ez nem jelentett felhőtlen boldogságot! Hiszen, amint megállapítottuk: már Teréz megszületését követően is rögtön súlyos betegségek lépnek fel mind Teréz, mind pedig édesanyja részéről. S az is igaz, hogy bár Teréz szülei szentek, de azért Teréz még egyáltalán nem az, ahogyan édesanyja is vall róla: „Távolról sem olyan szelíd, mint Céline, macacssága szinte megtörhetetlen, ha egyszer nemet mond, abból nem enged, akár az egész napra pincébe zárhatná az ember, inkább ott fekiüdne le, mintsem, hogy igent mondjon.” Zélie néha arra is kénytelen, hogy időnként megfegyelmezze legkisebb gyermekét: „Kénytelen vagyok ráncba szedni szegény babát, olyan tomboló méreg van benne. Ha nem az ő elképzelése szerint mennek a dolgok, a földön hempereg, mint valami kétségbeesett, aki azt hiszi, hogy már mindennek vége. Van, amikor felindulása erősebb, mint ő, csak úgy fojtogatja.” A kis Teréz tehát egyáltalán nem mentes a hibáktól. De még a szülei sem: mind a ketten eléggé erős jellemű emberek. Köztük is előfordulnak nézeteltérések. Sajnos, ezekről eléggé hallgatni szoktak a szentek életrajzában egyfajta „keresztény” szégyenlősséggel. Az egyik ilyen szülők közötti meg nem értés alkalmával Mária,

a legidősebb lányuk megjegyzi: „Ugye, ezt nevezik nem sikerült házasságnak!” Nos, Teréz is örökölt valamit szülei kemény jelleméből. Ám Jézus féltékenyen őrizte és nevelte az ő leendőbeli jegyesét, s olyan szülőket adott neki, akik a szeretetet nem tévesztették össze az engedékenységgel: „Olyan természetel, mint amilyen az enyém is, nagyon elromlottam, és talán el is kallódtam volna, ha erkölcsstelen szülők nevelnek. De Jézus vigyázott a kis jegyesére, úgy akarta, hogy minden a javára váljék, még a hibái is, amelyek miután idejében nyesegették őket, arra szolgáltak, hogy gyarapítsák a tökéletesedésben.”

Teréz tudatában van, hogy nagyon nagy kegyelemben részesült, mikor ilyen szülőket mondhatott a magáénak, de ugyanakkor arról is meg van győződve, hogy azokkal a jellemvonásokkal, amelyekkel ő megszületett, ugyanúgy lehetett volna belőle is bármi, mint bárki másból. Ezért hát számára is elsődleges volt a kapott nevelés szerepe az örökölt jellemvonásokon túl. Igaz, hogy a Teréz családjában zajló nevelés legfőbb ereje a szeretet erejében rejlik: „A Jóistennek tetszett, hogy szeretettel vegyen körül, gyöngéd mosolyok és becézgetések nyomait őrzik legelső emlékeim.” Teréz azonban nem csak sok szeretetet kapott, hanem fel is ismerte azt. Ahogyan Önéletrajzában írta: „A Jóisten kegyelme igen korán nyitotta meg az értelmemet.” A kis Teréz hamar felismeri, hogy gyermekkorában nem csak roppant érzékeny mások szeretetére, ahogyan minden más gyermek is, hanem arra is képes, hogy fel is ismerje a kapott szeretetet és válaszolni is tudjon rá.

A kis Teréz családját meghatározó néhány alapvető érték

Érdeemes megvizsgálni azt is, hogy melyek azok a jellegzetességek és értékek, amelyek a kis Teréz családjának életét nap mint nap alapvetően meghatározzák. Az első ilyen alapvető jellegzetessége ennek a családnak, hogy tagjai roppant érzékenyek a földöntúli dolgokra, vagyis arra, hogy az ember életének a dimenziói sokkal tágasabbak, mint pusztán a földi élet. Ezt a nem elsősorban valami leírt katekizmusból sajátítják el, hanem a saját tapasztalatukból: hogy megtanulnak négy fiatalon elhunyt gyermeket nem elveszíteni, hanem átadni az Úrnak. Zélie és Louis – a sok fájdalom ellenére, amit természetesen ők is átéltek kisgyermekük elvesztése során – olyan gondolkodásmódra nyíltak meg az élő hittől megvilágosított szívükkel, amely nem engedte, hogy bezáruljanak a saját fájdalmukba,

hanem még inkább megnyitotta őket az örök élet reményére. Már a kis Terézre is kihat ez a gondolkodásmód, s furcsa módon fejezi ki szeretetét édesanyja iránt. Így emlékszik vissza rá a mama: „Nincs még egy ilyen huncut, mint ez a baba, megsimogat, és közben a halálomat kívánja! »Ó milyen jó volna, ha meghalnál kisanyám!« Erre megpirongatják és így felel: »Csak azért, hogy az égbe menj, hisz azt mondtad, hogy meg kell halni ahhoz, hogy oda jussunk!«”

Egy négy éves gyermeket már ilyen gondolatok foglalkoztatnak: hogy a mamája a mennybe jusson! Nyilván ekkor e kislány még nem élte át a halál traumáját, amikor az édesanyja halálának borzalmával is szembesülnie kell, ami majd súlyos betegségbe taszítja a kis Terézt. A halálon túl is tartó édesanyjai szeretet bizonyossága viszont minden félelmen felül tudja még emelni. Így ír erről az édesanyja: „A kis Teréz egyik nap azt kérdezte tőlem, hogy az égbe fog-e menni. Azt mondtam, ha jó lesz, igen. Erre ezt felelte, »igen, de ha nem leszek jó kislány, a pokolba megyek. Tudom ám, hogy mit csinállok akkor. Te az égben leszel, veled repülök. Hogy is tudna a Jóisten megfogni engem! Jó erősen tartanál a karodban.« A szeméből is láttam, meg van győződve róla, a Jóisten is tehetetlen vele szemben, ha anyja karjában van.” Mint minden kisgyermek, aki hívó családban nevelkedik, a kis Teréz sem tud még különbséget tenni Isten és a szülei nagysága között. Ezért oly meghatározó a szülők magatartása egy kicsi gyermek felé, hogy mit közvetítenek számára, mert titokzatos módon magát Istent is adhatják a gyermeküknek az által, ahogyan élnek, viselkednek.

A kicsi Teréz családjában mindennapos dolog az imádság. És itt most a szavakban megfogalmazott imádságokról van szó. Zélie minden gyermekét imádsággal várja. Ezt imádkozza, mikor a gyermekeit a méhében hordja: „Uram, add meg nekem a kegyelmet, hogy ez a teremtmény neked legyen szentelve, és hogy soha semmi ne vegye el lelkének tisztaságát. És hogyha valaha el kellene vesznie, akkor inkább Te azon nyomban vedd magadhoz őt.”

Miután a gyermekei megszületnek, a következő imádságra tanítja meg őket, amelyet minden nap elimádkozik velük reggelente: „Istenem, neked adom a szívemet, vedd magadhoz olyan módon, hogy semmilyen teremtmény ne vehesse azt birtokba, csak egyedül Te, én jó Jézusom!” S amikor a mama gyermekeit reggel ébresztgeti, első kérdése feljűk így hangzik: „Oda adtad-e már a szívedet a Jóistennek?” Hogy mit jelentett a kis Teréz és nővérei számára a mamával elmondott reggeli ima, erre utal az a jelenet, amikor édesanyja már haldoklik, és Céline-nel együtt az egyik rokonhoz viszik őket: „Leriche néni minden reggel értünk jött, és egész nap nála voltunk. Egyszerűen nem volt időnk rá, hogy elindulásunk előtt elvégezzük az imánkat, és útközben Céline halkan odaszólt nekem. »Meg kell mondani, hogy nem imádkoztunk még?« »Ó, igen« – feleltem. És ő akkor nagy féltékeny meg is mondta Leriche néninek, és ő így felelt: »Jól van, kislányom, majd imádkoztok.« Betett kettőnk egy nagy szobába és elment. Akkor Céline csak nézett engem és ezt mondtuk: »Ó, nem olyan, mint anya, ő mindig imádkozott velünk!«”

Ami pedig a vasárnapokat illeti, amikor a kicsi Teréz még nem mehetett a misére, tudjuk, hogy miként várta a szülőktől a neki hozott megszentelt kenyeret. Oly nagy áhítattal vette magához, mintha abban már magát az Urat fogadná. Teréz már kicsi korában tudja, hogy a nagyok a templomba mennek, s ott kapnak valamilyen kenyeret, de ő is részesül egy másfajta kenyérből, amit ott megszentelnek.

A kis Teréz családjában azonban nem csak misére járnak és imákat mondanak, hanem a szent titkokról való gondolkodásra is megtaníjták a gyermekeket. Teréz édesanyja írja: „A mi édes két kicsink, Céline és Teréz áldott kis angyal, angyali természet. Teréz Mária öröme, boldogsága és dicsősége. Hihetetlenül büszke rá. Igaz, hogy olyan feleletei vannak, ami ritkaság az ő korában, főlényben van Céline-el szemben, aki kétszer anyyi idős, mint ő. Céline ezt mondta egyik nap: »Hogy lehet az, hogy a Jóisten jelen tud lenni egy olyan pici ostyában!« A kicsi ezt mondta: »Ez nem olyan bámulatos, miután a Jóisten mindenható.« »Mit jelent az, hogy mindenható?« »Hát azt, hogy mindent megtesz, amit csak akar!«” Ekkor Teréz még csak négy éves! E beszélgetés azt jelzi, hogy a szülők nem úgy gondolkodnak, hogy majd iskoláskorukban elküldik a gyermekeiket a hittanra, hogy ott majd megtanulják a hitigazságokat, hanem a családi beszélgetésekben is előkerülnek ezek, olyannyira, hogy a négyéves Teréz ebben a lelki eszmecsereben már maga is tevékenyen részt vehet.

Egy másik jellegzetessége ennek a családnak, amelybe Teréz beleszületik, hogy – bár a szülők nagyon szeretik a gyermekeiket, de – soha nem mulasztják el, hogy ne figyelmeztessék őket, ha valamilyen hibát észrevesznek rajtuk, s hogy állandóan arra a lehetőségre figyelmeztetik a gyermekeiket, hogy a Kis Jézusnak tudnak örömet szerezni. Teréz ebben a gondolkodásmódban nő fel, három-négy évesen már ezt hallja. Gyakran megkérdezi, hogy „most örömet szereztem-e a Kis Jézusnak azzal, amit csináltam?” S hogy az örömszerzés nem egyszerűen egy észre sem vehető gesztus, hanem nagyon reális, vagyis „lemérhető” dolog, ezt kifejezi az a tény, hogy egy olvasón tartják azt számon, egy „erény-olvasón”, amelyen – ha valaki valami jó cselekedetet véghez visz a Kis Jézus örömeire – előre tolhat egy szemet. A kis Teréz, amikor az elsőáldozásra készül, akkor ezrével végez ilyen cselekedetet, és számon is tartja, hogy mennyit végez! Még egy kis füzetben is számon tartja az eredményt! Igaz, hogy azért kis ravasz is tud lenni, mert az egyik alkalommal, amikor összeveszik Céline-nel, és mondják neki a szülei, hogy vegye csak elő az erény-olvasót, de vigyázzon, mert most nem hozzáadni kell egy jó cselekedetet, hanem elvonni egyet a jó cselekedetektől, akkor a kis Teréz azt válaszolja, hogy „sajnálom, de most éppen nem találok az olvasóm!”

Végezetül, figyeljünk meg még egy értéket, amelyet a család nyújt a kis Teréznek: s ez a gyermek számára olyannyira szükséges ideál, az a tény, hogy minden növekvő gyermeknek ideálokra van szüksége. Teréz elmeséli az Önéletrajzában, hogy amikor még nagyon kicsi, s a mama megkérdezi tőle, hogy mire gondol, a felelet szinte mindig ugyanaz: Pauline-ra! Teréz előtt tehát ott van egy élő ideál. Ennek az ideálnak a választását elősegíti az a tény, hogy a család elég

nagy, és Teréz számára van egy olyan nővér a nővérei közül, aki különösen is magával ragadja őt. Ezt a választási lehetőséget kis családokban nyilvánvalóan nem lehet így megélni, mert ott a gyermeknek, ha csak egy testvére van, akkor vagy lekededik érte, vagy nem. De ha több testvére van, akkor van lehetősége arra, hogy kinyilvánítsa, hogy ezt ki nem állhatom, de amazt meg csodálom! Hogy Teréz számára mennyire ideál Pauline, elárulja az Önéletrajzában, amikor ezt írja: „Gyakran hallottam, amint mondták, hogy Pauline biztosan szerzetes lesz. Így tehát a nélkül, hogy túlságosan tudtam volna, hogy miben áll ez, azt gondoltam, hogy én is szerzetes leszek! Ez legelső emlékeim közül való, és azóta soha nem változtattam a szándékomon. Ideálom volt, hasonlítani szerettem volna Önhöz! Példája vonzott két éves korom óta a szüzek Jegyesehez.” – írja Teréz Ágnes anyához, vagyis Pauline-hez a kolostorban élve. Teréz Pauline-on keresztül fedezi fel, hogy Isten őt is szerzetesnek hívja! És hogy Isten kifejezetten kármelita nővérek hívja! Ilyen fontos tehát számára az a környezet, illetve azok a személyek, akik Terézzel együtt egy családban élnek!

Íme, csak néhány szempont annak igazolására, hogy miért is volt olyan fontos Teréz növekedésében és megszentelődésében az a tény, hogy családba született, s ráadásul nem is akármilyen családba! Nélkülük, a szüleitől örökölt tulajdonságok, a családtagoktól eltanult gondolkodás- és magatartásmódok nélkül Teréz nem lehetett volna az, akivé lett! Az őt kicsi korában oly nagy szeretettel fogadó családi közösség nélkül, amelyben a szeretve levés és a szeretni tudás igazi boldogságára lelt, aligha lehetett volna számára oly vonzó az evangéliumi kicsiség, Teréz „kis útjának” titka, még akkor is, ha nyilvánvalóan Jézus kicsisége és a Vele való találkozás lesz majd az ebben leginkább meghatározó tényező!

Kis Szent Teréz a családjában tanult először kicsiként élni, s a „kis út” evangéliumi titkát – mely nem más, mint a keresztény érettség kiteljesedése – ebben az emberi életközösségekben kezdte elsajátítani. „A keresztény család ugyanis az az elsődleges közösség, amelynek feladata, hogy a felnövekvő embereknek hirdesse az evangéliumot, és a bontakozó személyt a neveléssel és a katekézissel elvezesse a teljes emberi és keresztény érettségére.” (II. János Pál, *Familiaris consortio*, 2)

CSALÁDI KATEKÉZIS AVILAI SZENT TERÉZ ÚTMUTATÁSA ALAPJÁN

A katekézis, vagyis a hitre nevelés mindig a családban kezdődik. Sok katekéta² tanúsítja, hogy azok a gyerekek, akik a családban megfelelő vallásos, hitbéli nevelésben részesülnek, sokszor fogékonyabbak és befogadóbbak a hit misztériumainak magyarázata számára, a hit hiányában nevelkedők pedig több esetben üresnek, hiteltelennek tartják a hitről szóló tanítást.

A hívő környezetben nevelkedett Avilai Szent Teréz már Önéletrajzában első lapjain alátámasztotta ezt az előbb említett igazságot: „*Ilyen üdvös hatások alatt az én lelkem ha jól emlékszem, talán hat- vagy hétéves koromban kezdett életre ébredni.*”³

Teréz sok jót kapott családjában, amelyre az Istentől kapott kegyelmek épülhettek. Érett korában nagy nevelővé vált. Az általa alapított közösségek számára írt tanácsai nemcsak a plébániai, az iskolai katekézisben, hanem a családi hitre nevelésben is jól alkalmazhatóak. Ha egymás mellé állítjuk a terézi szerzetes közösséget és a családot, sok különbséget és hasonlóságot tudunk találni. Alapvető különbségnek tekinthetjük azt, hogy a szerzetesközösségben már felnőttek, de legalábbis fiatalok vannak jelen, akik szabad akarati döntéssel kapcsolódtak be a közösség életébe, míg a családban csak a szülők kapcsolata alapul szabad döntésen, a gyerekek nem választják a családot, egyszerűen beleszületnek. Hasonlóságot mutat a két csoport között az a tény, hogy mindkét esetben egy életközösségről van szó, tehát a szerzetesközösség itt közelebb van a családi neveléshez, mint az iskolai katekézishez. Egy következő hasonlóság lehet az, hogy a családban és a szerzetesközösségben is van aszimmetrikus és szimmetrikus nevelői kapcsolat. Az első jelenti a szülőnek, illetve az előljárónak való engedelmisséget, a második pedig az édes testvérek és a szerzetes testvérek, nővérek közötti kapcsolatot: nemcsak a szülő, vagy az előljáró nevelhet, hanem, a különböző vagy azonos életkorú testvérek is nevelhetik egymást spontán módon, a példaadással, az egyszerű kommunikációval.

Az alábbiakban Szent Teréz tanácsai alapján, a belőlük levont gyakorlati következtetésekkel megpróbálunk megválaszolni három fontos kérdést a családi katekézisére vonatkozóan: Mi a célunk? Kit nevelünk? Hogyan neveljünk?

² A katekéta szó sokak számára ismeretlen lehet. Azt a személyt nevezzük így, aki a hit oktatásán túl személyes életpéldájával nevel és vezet el másokat a hitre.

³ Ö 16. old. (V 1,1).

Mi a célunk?

Az első feladat a cél megfogalmazása, a spontán családi nevelésben talán nem annyira tudatos, mint az intézményes pedagógiában. Mégis minden szülőnek van valamilyen a gyermeke jövőjére vonatkozó vágya; milyennek szeretné látni, most a jelenben, és amikor felnőtt lesz: egészségesnek, sikeresnek, gazdagnak, boldognak stb.

Ha katekézisiről beszélünk nem tekinthetünk el az Egyház által kitűzött fő nevelési céloktól. „*A katekézis végső állomása nemcsak az, hogy valaki elérkezik Krisztushoz, hanem közösségre is lép Vele, sőt egészen bensőséges kapcsolatba kerül az Úrral.*”⁴ A Krisztussal való közösség értékéhez nélkülözhetetlenül hozzá tartozik az is, hogy a tanítvány „*egyesüljön mindazzal, amivel maga Jézus Krisztus egy volt.*” Ez jelenti az Atyával a Szentlélekkel, az Egyházzal, mint az Ő testével, és a minden emberrel való egységet.⁵

Szent Teréz a családi nevelésben is fellelhető spontaneitással fogalmazza meg vágyait, céljait. Miután megtapasztalta az Istennel való egyesülés örömét, a Jézus Krisztussal való baráti kapcsolatának elmélyülését, azt akarja, hogy másoknak is részük legyen benne. Amikor Önéletrajzában kijelenti, hogy miért ír, az engedelmisség mellett, egy másik okot is megemlít. „*Amint jól tudja Ő Szent Felsege, engem ebben a dologban csak az a szándék vezet, hogy egyrészt engedelmeskedjem megbízóimnak, másrészt pedig vágyat akarok ébreszteni a lelkekben ezen felséges kincs után. Különbö is nem mondok olyant, amit hosszas tapasztalat alapján ne ismernék.*”⁶ Az Alapítások Könyvének elején pedig ugyannerre a vágyra hagyatkozik, amikor az új közösségek megalkotásának fontosságát hangsúlyozza. „*Pedig hát idő folytán bennem mind jobban megnövekedett a vágy, hogy bárcsak tehetnék valamit egyik-másik léleknek javára. Igen sokszor úgy éreztem magamat, mint aki nagy kincset őriz, s szeretne abból mindenkinek juttatni*”⁷

A Jézus Krisztussal való egyesülés mellett Teréz számára nagyon fontos az is, hogy egységben legyen az Egyházzal. Elég csak megnéznünk a Tökéletesség Útja című könyvének első rövid fejezetét, ahol a reformáció miatt meggyengült Egyházért való imádságra szólítja fel nővéreit.

Mind az Egyház hivatalos dokumentuma, mind Avilai Szent Teréz arra kér a szülőket és a családok más nevelő, katekézist végző tagjait, hogy ezeknek a céloknak a megvalósulására törekedjenek minden képességükkel, amikor gyermekeiket, vagy testvéreiket a keresztény hit megélésére próbálják nevelni.

⁴ A Klérus kongregációja: *A Katekézis Általános Direktóriuma*, Szent István Társulat, Budapest, 1998, 80.

⁵ Vö. KÁD 81.

⁶ Ö 169. old. (V 18, 8).

⁷ Alap 15. old. (F 1, 6).

Kit nevelünk?

Miután megismertük azt a célt, amelyre el akarjuk vezetni az általunk nevelt családtagot, azt gondolhatjuk, hogy már mindent tudunk. Nagy hibákat követhetünk el azonban akkor, ha nem ismerjük azt a személyt, akit nevelünk.

Az a szülő vagy családtag, aki megtért, hite elmélyült és valóban a Jézus Krisztussal való egységre akarja elvezetni gyermekét, az valószínűleg ebben az ismeretben is előrehaladt már. Ha az ember nem tudja kívül akar kapcsolatba lépni, nehéz dolga lesz, akkor, amikor fejlődni akar, és súlyos tévedésekbe is eshet. A másik személy megismerése egy mélyebb szinten azonban csak akkor lehetséges, ha az ember valamennyire ismeri Istent és saját magát.

Az a szülő vagy családtag, aki megtért, hite elmélyült és valóban a Jézus Krisztussal való egységre akarja elvezetni gyermekét, az valószínűleg ebben az ismeretben is előrehaladt már. Ha az ember nem tudja kívül akar kapcsolatba lépni, nehéz dolga lesz, akkor, amikor fejlődni akar, és súlyos tévedésekbe is eshet. A másik személy megismerése egy mélyebb szinten azonban csak akkor lehetséges, ha az ember valamennyire ismeri Istent és saját magát.

Avilai Szent Teréz arra buzdítja nővéreit, hogy az igazi célt szemük előtt tartva fejlődjenek az önismeretben. *„Ezért mondom én leányaim, hogy tekintsünk Krisztusra, a mi egyetlen kincsünkre és az Ő szentjeire s tanuljuk meg tőlük az igazi alázatosságot. Akkor azután értelmünk meg fog nemesedni s nem teszi majd hazuggá és gyávává önismeretünket.”*⁸

A helyes istenismeretre alapozott helyes önismeret által elnyert szabadság teszi képessé az embert arra, hogy hamar bejárja lelkének „lakásait” és mélyüljön az Istennel való kapcsolata. *„Akár sokat, akár keveset elmélkedjék is a lélek, nem szabad azt soha béklyóba verni, vagy bármilyen módon korlátozni szabad mozgásában. Ha már Isten akkora méltóságot adott neki, hadd járjon szabadon a lelki lakásokban akár fent, akár lent, akár jobbra, akár balra.”*⁹ Az előbb említett méltóságnak természetesen az a legfőbb alapja, hogy Isten az embert a saját képmására teremtette (vö. Ter 1,26) és megváltotta.

Ez alapján tehát minden nevelőnek tisztában kell lennie avval, hogy neveltjének Istentől kapott méltósága van. Már a teremtésben megkapta ezt, aminek mibenléte Krisztus életének misztériumaiban válik kézzelfoghatóvá. Szent Teréz nagy jelentőséget tulajdonított Krisztus emberségének és életének azon eseményeinek, amely a húsvéti misztériumban nyilvánul meg. *„Ő is úgy szenvedett, mint mi”*.¹⁰ Ez egy

⁸ BV 262. old. (1M 2, 11).

⁹ BV 259. old. (1M 2, 8).

¹⁰ Vö. Ö 224. old. (V 22, 11).

egzisztenciális emberi tapasztalatot jelent, amiben akkor van részünk amikor Jézus emberségében önmagunkra találunk, és így ráismerünk saját emberségünk méltóságára is.

Az előbbi érvek, amelyek a megtérés útját járó katekéta vagy nevelő számára ismertek, segítenek az isteni pedagógia megértésében és közvetítésében. A személyt, akit nevelünk, úgy tekintjük, mint Isten képmását és olyan valakit, aki Jézus Krisztus vére árán a megváltásban részesül.¹¹ Az imádságban szerzett tapasztalat alapján azt is tudjuk, hogy a nevelés főszereplője maga Isten, aki sokkal jobban ismeri teremtményét, mint mi. *„Egy személyt eljuttatni az Istennel való találkozásra, ami a katekéta feladata, számára annyit jelent, mint középpontba állítani és magáévá tenni a kapcsolatot, amelyben Isten van a személlyel és vezetni engedni magát Istentől”*¹²

Hogyan neveljük?

A helyes célkitűzésen és az emberismereten múlik a nevelés módja. Minél helyesebbek, tisztábbak ezek a nevelő számára annál gyümölcsözőbb lesz a katekézis. Most megismerkedünk néhány olyan konkrét nevelési móddal, amit Szent Teréz negatívan, illetve pozitívan értékel.

Először vizsgáljunk meg néhány olyan nevelői magatartást, amelyek károkat okoznak. Az első példa lehet mások ok nélküli hibáztatása és a helytelen ítélkezés. *„Észrevenni másokon minden csekélységet – sokszor olyan dolgot, ami nem is tökéletlenség, hanem csak azért szúr szemet, mert nem értjük meg – ez nem helyes. Az ilyen eljárás aláássa lelkünk békességét és megzavarja másokét.”*¹³ Ha az ember nem látja be, hogy a Szentlélek sokféle úton vezetheti társait, akkor újra és újra abba a hibába esik, hogy botránkozva elítéli azok gondolkodásmódját, cselekedeteit és meggátolja abban, hogy Istenhez közeledjen. *„Azt meg ne követeljük senkitől, hogy úgy viselkedjék, amint az nekünk tetszik. A lelki életre pedig szintén ne oktasson másokat olyan ember, aki azt sem tudja, hogy mi fán terem a lelki élet.”*¹⁴

Az efféle magatartások mögött sokszor egy aggályos lelki beállítottság van jelen, ami nélkülözi azt az istenismeretet, amely a húsvéti misztériumon keresztül kerülni kinyilatkoztatásra. Most egy hosszabb szöveget idézünk, ahol Teréz leírja ennek a magatartásnak a megjelenési formáit, következményeit. *„Azért ne is legyetek félős természetűek és merevek. Mert ha a lélek ijedőssé válik, ez nagy akadályául szolgál minden jónak. Az ilyen olykor aggályossá is válik, akkor pedig haszontalan lesz,*

¹¹ Vö. BV 256. old. (1M 2, 4).

¹² KÁD 139.

¹³ BV 267. old. (1M 2,18).

¹⁴ BV 294. old. (3M 2,13).

mind maga, mind mások számára. De tegyük fel, hogy nem esik ebbe a hibába, akkor is csak a maga számára fogja gyakorolni az erényeket, de féltékenysége és merevsége következtében nem fog más lelkeket Istenhez vonzani. Mert a mi természetünk már olyan, hogy az ilyesmi visszariasztja és szinte fojtogatja. Ha ilyenek volnátok, az embereknek elmenne a kedvük attól, hogy a ti példátoakat kövessék, még ha világosan látnák is, mennyire erényesek vagytok, mert nem akarnának ők maguk is ilyen merevekké válni. Egy másik káros következménye ennek az volna, hogy vakmerően megítélnétek másokat, akik talán sokkal szentebbek nálatok, és pedig pusztán azért, mert nem követik a példátoakat, hanem azzal akarnak embertársaik javára szolgálni, hogy minden ilyen merevség nélkül, feszelenül érintkezzen velük. S az ilyeneket ti azonnal tökéletleneknek tartanátok. Ha szentekhez illő módon jókedvűek, az a ti szemetekben könnyűvérség. [...] Nem lehet rosszabbat képzelni annál a felfogásnál, hogy ha valaki nem azon az úton halad, mint mi, akkor nem jó úton jár.”¹⁵

A probléma megoldása nagyon egyszerű, meg kell változtatni az istenképet: a büntető, könyörtelen vagy teljesítményt elváró képe helyett az irgalmas megbocsátó Istenre kell tekinteni.¹⁶ Az a szülő, testvér, aki nem veszi figyelembe a gyermeke, testvére egyéni, az Isten által megtervezett útját, nem tud engedni egyéni elvárásaiból, és nem tud együttműködni a Szentlélekkel, – ha még azon a címen is teszi azt, hogy „egy kis szentet” akar nevelni, aki megtartja az Egyház összes parancsát –, csak megzavarja a saját és családtagja lelki békéjét, és veszélyezteti a helyes célba való eljutás lehetőségét.

Az elvárások megfogalmazása és a másik hibáinak figyelembevétele azonban nem helytelen, sőt nagyon pozitív Szent Teréz számára, ha a nevelő nem az előző esetben szemügyre vett módon jár el. Egy olyan tiszta és érdekmentes baráti kapcsolatot javasol nővérei között, amelyben muszáj őszintének lenni. Nem azért kell figyelmeztetnem testvéreim hibájára, mert az engem zavar, idegesít, hanem azért, mert úgy szeretem őt, mint saját magamat (vö. Mt 22,39), a legjobbat akarom neki, és fájna, ha ez a hiba vagy téves hozzáállás miatt az ő boldogsága csorbát szenvedne. Teréz véleménye szerint ez a tiszta szereteten alapuló baráti kapcsolat ahhoz hasonlítható, amely Jézus Krisztusban volt.¹⁷

A helytelen magatartásmódok kioltása és a helyesek megerősítése, amit a pedagógia instrumentális kondicionálásnak nevez, hosszú távon csak evvel a Jézus által tanított empatikus magatartással válhat gyümölcsözővé. Mielőtt elkezdenénk nevelni és oktatni valakit, el kell fogadnunk őt úgy, ahogy van, vagyis empatikusnak kell lennünk vele szemben. Ehhez a húsvéti misztériumban gyökerező látásmódra van szükségünk. Az emberré lett Isten, teljes közösséget vállalt evvel az emberrel is, megváltó halálával pedig kifejezte azt, hogy örök életet akar neki ad-

¹⁵ TU 234-235. old. (CV 41, 5-6).

¹⁶ Vö. SZENTMÁRTONI MIHÁLY: *Istenkeresésünk útjai – A vallásos megtapasztalás lélektana*, Agapé, Szeged, 2008, 47-48. old.

¹⁷ Vö. TU 50. old. (CV 7, 4).

ni, tehát mindörökké szeretni fogja, minden hibája ellenére. A Tökéletesség Útja című művében Teréz, a felebaráti szeretet erényéről tárgyalva ír erről az empátiáról is. „Arra is igyekezzetek, hogy nővéreitek körében, az üdülés idején, jókedvűek legyetek, úgy, amint ez nálunk szokás. Ha pedig valamelyik rászorul arra, hogy felvidítsátok, legyetek vele jókedvűek még olyankor is, midőn egyébként lehangoltak vagytok. Mindez hozzátartozik a tökéletes szeretethez. [...] Nagyon helyes dolog tehát, hogy a nővérek kölcsönösen részvétellel legyenek egymás iránt.”¹⁸

Az idézet mutatja, hogy az empátia azt jelenti, hogy igyekszünk magunkévá tenni a másik ember élményét, tapasztalatát, életérzését, érezve az ő örömet és fájdalmát úgy, mintha egy cipőben járnánk. Ha ez a készség nincs meg bennünk, akkor nehezen tudjuk megnyerni őt arra, hogy segítsük őt személyisége formálásában.¹⁹

Az előbb idézett a Tökéletesség Útjából vett szövegrész folytatásában felragyog Avilai Szent Teréz nevelői bölcsessége. „És azt is fontos tudnotok, hogy nővéreiteket illetőleg mit szabad és mit nem szabad szívetekre venni és részvétellel kísérm. Legelsősorban vegyétek nagyon is a szívetekre, ha nővéreiteken valami szembeszökő hibát vesztek észre. Itt érvényesüljön azután a szeretet s gyakoroljátok azáltal, hogy nem ütköztök meg a fogyatkozásokon és türelemmel viselitek. Hiszen a többiek is túrik a ti hibáitokat; pedig ez utóbbiak bizonyára nagyobbak, csak hogy ti magatok nem veszitek észre. Imádkozzatok Istenhez az illetőért és gyakoroljátok nagy tö-

kéletességgel azt az erényt, amely ellentétes az ő hibájával. Így törekedjétek őt kioktatni példátoak által; ezt jobban meg fogja érteni és nagyobb hasznára lesz, mintha szóval fednék, vagy megbüntetnék őt. Igyekezzétek egyáltalában mindegyik azt az erényt gyakorolni, amely a másikban legjobban kitűnik, mert így könnyen ragadnak át az erények az egyikről a másikra. Ez nagyon jó elv: ne felejtsetek el.”²⁰

A családi nevelésben, a katekézisben is csak a hiteles erényes életet élők példamutatása lehet eredményes a fejlődő gyermekek, fiatalok és az idősebb családtagok előtt, e nélkül az utasítások, parancsok, tiltások csak ideig óráig változtathatják meg a nevelt viselkedését és azok bensővé válása hosszútávon lehetetlen.

Ez egy indirekt és első látásra nehezebb, eredményeket lassabban láttató nevelői

¹⁸ TU 53-54. old. (CV 7,7).

¹⁹ Vö. JESÚS BARRENA SÁNCHEZ, *Educar en valores, Aproximación a la pedagogía de Teresa, de Jesús*, Editorial Monte Carmelo, Burgos, 2002, 46-47. old.

²⁰ TU 54-55. old. (CV 7,7).

eljárás, mégis sokkal gyümölcsözőbb. Teréz kéri, hogy a közösség vezetői is inkább ezt a nevelési módot válasszák. „Visszatérve tehát az önmegtagadás gyakorlatára tegyük fel, hogy a perjelnő megparancsol egy nővérnek valami önmagában véve csekély dolgot, de ami az illetőnek igen nehezebbre esik, és pedig azért parancsolja, hogy alkalmat adjon neki az önmegtagadásra; már most ha az illető nővér teljesíti ugyan a rendeletet, de fölháborodva és duzzogva teszi, akkor bizony jobb lett volna ilyesmit nem parancsolni neki. Magától értődik, hogy a perjelnőnek óvatosan kell eljárnia. Az ilyen nővért ne akarja karhatalommal tökéletessé tenni, hanem hunyjon egyik-másik dologra szemet, s haladjon vele lépésről lépésre, míg csak az Úr nem működik benne. Szóval azon ürügy alatt, hogy valamilyen tökéletességre juttassák, amely nélkül különben is még mindig nagyon jó szerzetesnő lehet, ne tegyenek vele olyasmit, ami megzavarja lelki békéjét, és szomorúságba meríti lelkét, mert ez rettenetes dolog. Látván azt, hogy hogyan csinálják a többiek, lassan-lassan majd csak ő is úgy fog tenni: amint ezt nem egyszer tapasztaltuk. Ha pedig nem még ezen erény nélkül is üdvözölni fog.”²¹

Itt kell megemlítenünk, hogy amikor maga Teréz tanítja a nővéreit, általában nem felszólítja őket, hogy tegyenek meg bizonyos dolgokat, vagy legyenek ilyenek vagy olyanok, hanem azt mondja, hogy gondoskodjanak arról, hogy elérjék ezt az állapotot, és törekedjenek arra, hogy elsajátítsák az erényeket.²² E mögött is megállapítható az a türelmes, elfogadó, ugyanakkor erőteljesen ösztönző nevelői magatartás, amit az előbb elemeztünk.

Ez az eljárás is nagyon igazodik ahhoz a szemlélethez, amit az isteni pedagógia megkíván a katekézisben: a tanítvány a Szentlélek kegyelméből növekedik, a katekéta ebben csak segítséget nyújt.²³ Az előbbi szöveg azt is megmutatja, hogy nem csupán jó példával kell meghívunk tanítványainkat a fejlődésre, hanem végig is kell őket kísérnünk útjukon, mindig tiszteltetben tartva annak egyediségét és a fejlődés folyamatának ritmusát.²⁴

Ha egy ilyen nevelői környezet biztosított a családban, a katekézisnek nyert ügye van. A hitben fejlődő gyermek, vagy testvér elé a jó példát mutató családtagok mellett más példaképeket is kell állítani: Jézus Krisztust, az evangélium szereplőit, a szenteket. Ő ezekhez a példákhoz, eszményképekhez, élettörténetekhez, az egyes személyek erényeihez fogja közelíteni szabad és autonóm módon a saját életét úgy, hogy motivációi ebben az irányban folytonosan növekednek és a katekézis így egyre inkább egy a Szentlélek által vezetett a keresztény hit megélésére irányuló önneveléssé alakul át.

fr. Imre

²¹ Alap 153. old. (F 18, 10).

²² VTeréz a "procurar" igét használja, aminek jelentése lehet az, hogy gondoskodunk arról, hogy valamit megszerezzünk, vagy pedig, hogy törekszünk valamire, hogy elérjük.

²³ Vö. KÁD 142; 156.

²⁴ JESÚS BARRENA SÁNCHEZ, i.m., 83-84. old.

MEGBOCSÁTÁS

Mi emberek, hibázunk. Korunkban azonban van egy tévhit, ami nagyon veszélyes, mert senki sem figyel föl rá, s halálos úgy az emberi, mint az isteni élet számára. Ez a tévtanítás így hangzik: *Tulajdonképpen nem lehetnek hibáink!* – Ez a tévtanítás halálos az emberi életre. Miért? – A gyakorlatban ténylegesen vannak hibáink. Megsértjük az elveket, hibásakká, bűnösökké válunk, és a bűnösség nőttön-nő, valamint az ebből származó félelem is egyre nagyobb lesz. Az ember már nem tudja elfogadni magát. Komplexusok, gátlások és belső ellentmondások jönnek létre bennünk. A tévtanítás valójában abból áll, hogy az embernek nem volna szabad hibájának lenni. A társamnak vagy a szerzetes testvéremnek, nővéremnek azonban vannak hibái. Hibákat követ el velem szemben, és bűnössége, hibás mivolta egyre növekszik, zavarja a közösséget. Így van ez Istennél is. Ha az emberiség már nem tudja elviselni Istennel szemben a bűneit, hibás mivoltát, akkor kinyilvánítja, hogy nincs Isten. Tehát egy olyan tanítási rendszerben, amely tagadja az Istent, az embernek nem lehetnek hibái. Az igazság azonban egészen más. Az igazságot Krisztus kinyilatkoztatta, és az igazság az, hogy bűnösök vagyunk. Az eredeti bűn létezik, és az eredeti bűn nyomán újabb és újabb bűnöket követünk el. Az emberi természethez hozzátartozik, hogy hibázunk. Az eredeti bűn előtti emberi természet a filozófusok elvonatkoztatása. Az emberi természet

bűnös, Jézus pedig ezt a bűnös emberi természetet fedte fel, amiért hálásak vagyunk. Testes öltött a Szentlélektől, hogy Üdvözítőnk és Megváltónk legyen. Krisztus megváltónk lett. Isten elé léphetünk, és Isten nekünk ajándékozza az irgalmat. Azt mondja: Gyere, gyermekem, befogadlak újra! – Isten elfogad bennünket, ezért mi is elfogadjuk magunkat. Istennel együtt igent mondunk magunkra, az irgalom igenjét, és Isten irgalmat gyakorol a társunk

vagy testvérünk, nővérünk iránt. Isten irgalmas szemével nézünk a másikra is. Tehát a hibáknak helyük van életünkben, mert Isten irgalmához vezetnek bennünket, valamint kölcsönös könyörületességhez. Amikor Isten és a társunk vagy testvérünk, nővérünk irgalmat gyakorolt velünk, akkor meg akarunk javulni, de tudjuk, hogy megint hibázni fogunk, aztán újra megbocsátunk egymásnak, és Isten újra megbocsát nekünk. Így történik ez a szentmisében is: csatlakozunk Krisztushoz, a megfeszítettéhez, és Isten előttünk áll, irgalmasan tekint ránk. A fent említett tévtanítás halálos! Isten irgalma jelenti ugyanis az életet számunkra. Ugyanígy a kölcsönös megbocsátás.

Egy olyan múltból jövünk, melyre rányomta bélyegét ez a tévtanítás. Valamennyire a keresztény hagyományokban is jelen volt. Vizsgáljuk meg, hogy életünk folyamán hányszor éltünk át irgalmat, megbocsátást! Gyakran előfordul, hogy gyermekkorban egy szigorú Istenben hiszünk, nem olyanban, aki megbocsát. Ebben az esetben a legfontosabb, hogy jók legyünk. Az infantilis ember nem ismer irgalmat, csak saját magával szemben érez szánalmat, de alapjában mindig öngazoló akar maradni. A gyermeki ember számol a többiek könyörületével. A legfontosabb feladat, hogy megtanuljunk egymásnak megbocsátani, és hogy megtanuljunk a közös bocsánatkérést a Jóistentől. Tehát, ha van valami megbocsátani való köztünk, akkor örvendjünk. Ha valakinek nincs, akkor elmehet Rómába, és kérheti a szentté avatását. Jó, ha társunk vagy szerzetes testvérünk, nővérünk előtt bűnösnek érezzük magunkat. Mondjuk meg neki: *Bűnösnek érzem magamat.* – A válasz erre ne az legyen, hogy *ez nem is olyan nagy baj*, mert ezzel nem tűnik el a vétek, csak akkor, ha azt mondjuk: *Megbocsátok neked.* – Talán egyszerre ketten is bűnösnek érzik magukat, akkor pedig mondják ezt el együtt a Jóistennek, aki így felel: *Jól van, rendben van.*

A házasság szentsége, valamint a szerzetesi fogadalomban átadott élet kioltja, feloldja bűneinket, és átéltethetjük, hogy Isten újból megajándékoz közösségünkkel. – Szemléljük most az emberi oldalt. Mindig lehetséges az újrakezdés, ami a megbocsátásban áll. Mind a két oldalt szemléljük: az egyik oldalt, amely megbocsát, és a másikat, amely kéri a megbocsátást. Szeretetünk kezdetben mindig egy kicsit önző, saját magunkat keressük. Ez nem rosszalló, hanem semleges értelemben: primitív szeretet. Keressük a szeretetet, társunk vagy testvéreink, nővéreink közelségét, mert jól érezzük magunkat a közelükben. Ez egy kissé infantilis szeretet, ami nem baj, de ennek a szeretetnek növekednie kell az önzetlenség irányába, amelynek egyik eszköze a megbocsátás. Ha bocsánatot kérünk, akkor szegények vagyunk a másik előtt, így az önzésnek nem adunk teret. Nem a másiknak teszünk szemrehányást, hanem saját magunkat éljük át hibásnak, ezért csak érett emberek tudnak bocsánatot kérni. Az infantilisak mindig a másikat hibáztatják. Azt mondják: *Igen, én is hibás vagyok, de...* – És ez a „de” nagyon hangos. Tehát teljesen szegényen viszem magamat oda a másikhoz. Most már nem trónuson ülök, hanem a másik trónjához járulok, és a szeretetében bízom. Ha sokszor kicsinek látom is a társamat vagy testvéreimet, nővéreimet, egyben azért nagyon látom: bízom a szeretetében, megbocsátó szeretetében. Vannak, akiknek nehezükre esik a bocsánatkérés. Olyanoknak, akik sohasem élték át, hogy nekik megbocsátottak, akiknek gyermekkorából ez kimaradt. A családban gyakran így történik: a gyerek hibázik, a szülők megintik, talán meg is büntetik, és a gyerek megfogadja, hogy ezután jó lesz, de nem kerül sor a megbocsátásra. Ha nem éljük át a megbocsátást, akkor nehezükre esik a bocsánatkérés. Fontos tehát, hogy a büntetést kövesse a megbocsátás! Azt mondjuk: *Most újra minden rendben van.* – Ünnepeljük a kibékülést. Ha egy gyermek szert tesz ilyen tapasztalatokra, akkor egykoron a házasságban, vagy a szerzetes közösségben könnyen tud a másiktól bocsánatot kérni. Ha a nevelés csak a hibák korrigálására koncentrál, nem lesz jó. – A bocsánatkérésben azért válik önzetlenné a szeretetünk, mert szegényen állunk a másik előtt.

Most szemléljük a megbocsátó oldaláról! Ha szeretjük a társunkat vagy szerzetes testvérünket, nővérünket, ez számunkra nyereség. Természetesen ajándékozni is akarunk. A szeretetben mindig jelen van mindkét összetevő. Az infantilis ember csak saját magát szereti, keresi, s használja, dirigálja a másikat. Az élet szeretet, meg akarja ajándékozni a másikat a megbocsátással is. Ha tehát a szeretetben növekedni akarunk, nagy segítséget jelent, ha bocsánatot kérünk és megbocsátunk. Főnnállhat a veszély, hogy aki mindent maga akar lerendezni, saját magának nem tud megbocsátani, és ezért nem képes építeni a másik megbocsátására sem.

A megbocsátás az emberi együttélés alapvető dolga. Ez vonatkozik a munkatársakkal való együttműködésre is. Tehát, ha a kollégám rendetlen volt, szóvá teszem, „patáliát” csapok, hagyom egy órát az esőben állni, de utána minden újra rendben van közöttünk. Ez a kibékülésnek egy józan, szerényebb módja. Arra vigyázzunk azonban, hogy ezt ne gyengeségnek fogjuk fel, mert a kibékülés fon-

tos. Ez a népekkel való bánásmódra, de minden kapcsolatra is érvényes. Senkit sem szabad lezülleszteni. Ha a Jóisten kiválasztott bennünket, hogy másoknak (családoknak, minden embernek) életet ajándékozzunk, akkor a többiek problémáit bele fogja helyezni a mi életünkbe. Tehát mi ketten házastársak vagy a szerzetesközösség tagjai a saját életünkben megoldjuk sok-sok más ember (pl. családok) problémáit. Assisi Szent Ferenc egy olyan világba született, amely gazdag volt. Az egyház is gazdag volt. Ezért az egyház már nem tudta betölteni feladatát. A püspökök egyben hercegek is voltak, akik nagy társasági életet éltek, vadászni jártak, és időnként egy kicsit püspökök is voltak. A kolostorokat is a gazdagság jellemezte, ami egészen természetes volt. Egy családban öt gyermek született vagy még több. Egyetlen kereset jutott hét személyre. Egy kolostorban férfiak éltek, és mindnyájan dolgoztak valamit: gazdaságban, művészeti műhelyekben, iskolákban, a tudomány területein stb. – egy személyre egy kereset jutott. Ők szegényen éltek, de a kolostor mérhetetlenül meggazdagodott. Ilyen volt az egyház Assisi Szent Ferenc életében, aki az egyház életét a saját életében megoldotta. Mindent eltolt magától, mindenről lemondott, élte a szegények életét. Az ő megoldása, hogy lemondott mindenről és szeretett. Szerette Istent, szerette a megfeszített Krisztust és szerette embertársait. Ha valaki mindenről lemond, akkor a teremtést egy új megvilágításban látja, és Assisi Szent Ferenc mindenütt testvérekre talált.

A gazdag ember a dolgokat látja, és nem a testvéreit. A szegény Assisi Szent Ferenc szívében volt gazdag, így oldhatja meg valaki saját életében kora problémáit. Mi pedig a társas vagy szerzetes testvéri kapcsolatunkban megoldjuk korunk problémáját úgy, hogy egymás elé tárjuk hibás mivoltunkat, bizalmat adunk a másik tiszta szeretetének, a másikat tiszta szeretettel ajándékozzuk meg és megbocsátunk. Az emberi kapcsolat új módjáról van szó, amely a megbocsátás és az irgalom útja. Jó, ha van egymásnak megbocsátanivalónk. Ha nincs, akkor nem lehet rajtunk segíteni, marad a saját szentté avatásunk.

Az *Apostolok Cselekedetei* az új út követőiről beszél, így nevezték magukat a keresztények. Ez ott is érvényes, ahol az egyház megújul.

Ha átéljük Isten megbocsátását, akkor számunkra is könnyebb a megbocsátás. A Miatyánkban imádkozzuk: „*Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*”

P. Tilmann Beller
Schönstatt Mozgalom
(beküldték a magyarszéki nővérek)

A CSALÁDOK ÉVÉBEN FEDEZZÜK FEL ÚJRA A CSALÁD ÉRTÉKÉT!

Szent Családok őrizték otthonainkat!

Na betérünk a keszthelyi Kármelita Bazilikába, s elindulunk a szentély felé, akkor a templom közepén bal oldalon a középső oltáron **Szent József** szobra fölött ez a felirat olvasható: „**Családok erőssége**”.

Bazilikánk 1927-1930-ig épült, s úgy tűnik, már abban az időben is így tekintettek Szent Józsefre, mint **aki a családjainkat oltalmazza, példaképpül szolgál, s közbenjár a családokért, családjainkért.** Most a családok évében annak is örülünk, hogy Bazilikánkban több Szent Család is van: elsősorban Jézus Mária és József jelen vannak s szobraik is vannak, de Kis Szent Teréz, bazilikánk, egyház-közösségünk védőszentje s boldoggá avatott szülei is itt vannak (habár még a szülőkről nincs kép és szobor), aztán a magyar szent család ábrázolása is majdnem teljes, hiszen Szent István királyt (a Magyar Sarutlan Kármelita Rendtartomány védőszentje) és Szent Imre herceget is kiválóan művészi fokon szoborba formázta Krasznai Krausz Lajos művész, már csak Boldog Gizella ábrázolása hiányzik, habár lélekben ő is itt van, hiszen a Veszprémi Főegyházmege védőszentje ő.

A Családok évét meghirdető és megnyitó püspökkari körlevél, amelyet 2010. dec. 26-án olvastunk fel templomainkban, nemcsak elméleti eszmefuttatásokról szól, hanem konkrét teendőket, az egymásra való odafigyelést, közösség megélését és az egymáson való segítség lehetőségeit is említi: „**Imádkozunk az idén különös odaadással családjainkért.** Plébániai közösségeink ismerjék meg, tartsák számon a körükben élő katolikus családokat. Maguk a családok is örömmel találják meg egymással a kapcsolatot. Osszák meg egymással ünnepeiket és gondjaikat, segítsék egymást munkával, személyes jelenléttel, tapasztalatok átadásával, és ha szükséges, anyagiakkal is. Büszkeség lehet számunkra olyan családok közösségéhez tartozni, akik gyerekruhával, bútorral, baráti szóval, betegek ápolásával nap mint nap segítik egymást, akik hordozzák a nemzedékek közötti összetartást, akiknek gondjuk van a magányosokra, az idősekre és a betegekre is. Különös figyelemmel és szeretettel kísérvük azok kereszthordozását, akik súlyosan fogyatékos gyermekeket nevelnek! **Bátorítjuk azokat is, akiknek megtört a családi életük, tartsanak ki a hitben és az Egyházzal való közösségben.**”

Ötletbörze

Keszthelyi Egyházközségünkben és plébániánkon megbeszélést tartottunk a Bazilikánkban működő lelkipásztorokkal, hitoktatóinkkal, az egyházközségi képviselőtestület tagjaival, munkatársainkkal a **Családok évével kapcsolatos teendőkről**, lehetőségekről. Sok ötlet elhangzott, nyilvánvaló, hogy nem tudunk mindent megvalósítani, de mégis hadd említsek néhányat ezen tervekből.

A 2011. évi Egyházközségi Értesítőnkben, amit hamarosan kb. 1400 példányban eljuttatunk a plébániánkhöz tartozó hívekhez, egy imádságot is beleiktattunk, aminek következő a szövege:

Ima a családokért

„Dicsőséges Szentháromság, minden szeretet és közösség forrása, köszönjük neked a családunkat. Bocsásd meg bűneinket, amelyeket szeretneink ellen elkövettünk. Támogasd testvéreinket, akik a házasságban és családi életükben hajótörést szenvedtek. Töltsd el szívünket családtagjaink iránt áldozatos, tiszta szeretettel. Segítsd fiataljainkat, hogy bátran vállalják a családi élet kihívásait. Áldd meg mindazokat, akik a magyar családokért sokat fáradoznak. Szent Család: Jézus, Mária, József könyörögjetek érettünk!”

Főtisztelendő Dr. Beer Miklós püspök úr iránymutatását is szeretnénk figyelembe venni és meghirdetni (ld. „Képmás” folyóirat 2009. júliusi száma 9. oldal). Beer püspök atya nagyon bölcsen és gyakorlatiasan fejt ki, hogy vegyük észre egymást, egymás szükségét, s a rászoruló családokon segítsünk. Ez nem felülről szervezett akció, hanem inkább felszólítás arra, hogy **figyelmesen és körültekintően éljünk, s akkor mi magunknak kell észrevenni a környezetünkben azokat a családokat, vagy egyéneket, akik bajban vannak.** Ilyen esetekben ajánljuk fel segítségünket.

Itt említtem meg, hogy **kármelita plébániánkon nagyon jól működő aktív Karitasz csoport van**, amelynek tagjai felkutatják, számon tartják a szegényebb családokat, magányosokat és különböző módon, akár favágással, bevásárlással, látogatásokkal segítik őket.

Tervbe vettük, hogy minden hónap egyik vasárnapján tartunk egy ún. Családi misét, amikor a prédikáció helyén egy-egy család tenne tanúságot, vagy mesélne családjukról, annak örömeiről, nehézségeiről. Vagy pedig az is felmerült, hogy egy-egy szent család életét ismertetnénk akár vetített képekkel ilusztrálva.

Tervünk még: vásároltunk ezer szentképet, amely a szent családot ábrázolja, a hátsó oldala üres, s oda a következő szöveget nyomtatjuk: **„Imádkozom minden nap három Üdvözlégy Máriát és Isten áldását kérem ..... Családjáért és szeretteiért.”** A képcske alján pedig ez a mondat áll: **„Szent Család: Jézus, Mária, József könyörögjetek érettünk!”** Ezekből a képekből mindenki húzhat egyet a vasárnapi szentmisék után és a kipontozott részre ráírja saját családja nevét, vagy keresztnéveket és visszahelyezi az így „kitöltött” képet egy dobozba. Majd egy hét múlva vasárnap, amikor a kitöltött szentképek visszakerültek a dobozba, akkor mindenki húzhat egyet (ha a sajátját húzta, akkor visszateheti), elviszi magával, pl. az imakönyvében őrizheti, vagy pénztárcájában, kézi táskájában, s egész éven át azért a családért és hozzátartozóiért különösen is imádkozik, akit a szentképen megkapott. **Ezáltal – remélhetőleg – egy szorosabb imakötelék alakulhat ki, s az egyházközség tagjai is jobban összekovácsolódhatnak.**

Terveink között szerepel még, hogy kiállítást szervezünk pl. magyar szent Családok szobrainak, képeinek fotóiból.

Továbbá: a Schönstatt Mozgalomhoz tartozó családok, házaspárok, vagy más szakterületen képzett házaspárok, vagy egyének, esetleg pappal összefogva kidolgozunk egy **előadás-sorozatot a család témájában, s ezt az „anyagot” felkínáljuk különböző iskoláknak és középiskoláknak**, hogy ha vállalják, ez a tematikán szívesen előadja a témáját egy-egy pl. osztályfőnöki órán. Ez a gondolat azért jött elő a megbeszélésünkön, mert egyesek hangsúlyozták, hogy ki kellene lépni a templom és sekrestye falai közül.

A Keszthely Főtéri Plébániával együtt tervezzük a gyenesi Nagymezőn a nyár folyamán egy nagyszabású „Családfesztivált”, amikor a két plébánia hívei ismerkedhetnek is, illetve előadások, játékok, agapé keretében megünnepelhetjük a Család évét, s kölcsönösen gazdagodhatunk.

CSALÁDI BESZÉLGETÉS

INTERJÚ A MEZEI CSALÁDDAL

„Nem azon fordul a dolog, aki erőlködik
vagy törekszik, hanem a könyörülő Istenen.”
(Róm 9,16)

Ebben a most induló interjú-sorozatunkban először a Mezei családot kerestem fel, akik szívesen meséltek keresztény családi hivatásukról, a családi élet örömeiről, bánatairól. Julianna és Alajos 25 éve házasság, 3 gyermekük van, Bernát és Viktória, akik főiskolások, valamint Juliska, aki középiskolás. Mindnyájan a Kármel nagy családjához is tartoznak, hisz évek óta szoros szálak fűzik őket a budapesti kármelita közösséghez.

– *A Család Éve kezdődik a magyar Egyházban. Ti vagytok az első család, akik a Kármel újság hasábjain megjelentek ezen alkalomból, mint példa másoknak. Julianna, neked milyen kapcsolatod van a keresztény hittel, mit jelent ez az életedben?*

Julianna: Katolikus családba születtem szerencsére, tehát élő volt nálunk a hit. A nagyszüleim is mind gyakorló katolikusok voltak. A hit mindent jelent számomra, egész napomat áthatotta gyerekkoromtól kezdve. Nekem ez így nagyon jó volt, hogy beleszülettem ebbe és nem kellett „tanulni”. De amikor jöttek a nehézségek vagy csapások a családra akkor azért nehezen viseltem. Tehát akkor mindig vissza kellett találnom a hithez. Szerencsés vagyok, hogy olyan férjet találtam, aki szintén gyakorolta és gyakorolja a hitet. Ez tulajdonképpen nekem nem okozott gondot. A hit megélése azért nehezebb dolog volt, mert akkor a rendszerváltozás előtt jobban tudtuk, hogy ki az „ellenség”. Tehát nehéz volt a hit megélése, a templomba járás, a hittanórákon való részvétel.

– *Aztán gondolom eljött az életedben egy pont, amikor a Kármellel, mint családdal találkoztál.*

Julianna: A Kármellel való kapcsolat is nagyon-nagyon régi, mivel édesanyám a Salvator nővérek iskolájába járt, a Huba utcába, ott is végzett, és így min-

dig a kármelita templomba jártunk. Sajnos nem napi gyakorlatban, hanem inkább a búcsúkor és nagyobb ünnepekkor, mint Kis Teréz, Nagy Teréz ünnepe, vagy a rózsaszentelés alkalmával. De amikor nem volt gyónatóatyám, akkor anyukám mondta, hogy menjek el a Kármelbe, mert a kármeliták a gyónásra vannak „szakosodva”. Ott volt akkor az egész Csapó család, Gábor atya misézett, Imre atya orgonált, Avertán testvér sekrestyéskedett, Élia nővér pedig a háztartást vezette. Így nem volt semmi probléma a közösségben, hisz családból jöttek és családban maradtak. Tehát én mindig vártam-vártam, hogy mikor jön már a Gábor atya a gyónatóhelyiségbe. Egyszer egy idegen atya misézett, és így azt gondoltam, hogy Gábor atya gyónat. Benyitottam és Imre atya volt a gyónatóhelyiségben. Akkor döbbsentem rá, hogy ez nem olyan csevegés meg lotyogás, hanem ez inkább arról szól, hogy vezetik a lelket, a hitemet. Kérdezte tőlem az atya a jövőképemet, kérdezett sok jó dolgot, ezért utána többször visszamentem. Így tulajdonképpen már voltak olyan évek, amikor heti rendszerességgel visszamentem. Azt gondolom, az emberek nem is gondolják, hogy mit veszítenek, hogyha nem mennek el gyónni. De hát ahhoz kell egy olyan lelkiatya, aki ezekben végigkísér.

Amikor elvégeztem a tanítóképzőt, már várt engem Imre atya a sekrestye előtt, ezt sosem felejttem el, és kérdezte, hogy „na megvan az oklevél?” Imre atya mondta azt is, hogy én családanyának való vagyok. Aztán szerencsémre találkoztam egy olyan emberrel, aki szintén hívő. 1985 szeptemberében volt az esküvőnk. Azóta sok minden történt.

– *A kommunista időszak ellenére úgy döntöttetek, hogy templomban keltek egybe.*

Julianna: Igen. A tanáriba is kitétem a meghívót, és jöttek is a tanárok.

Alajos: Azok a kollégáim is eljöttek, akik még sosem jártak templomban.

– *Alajos, neked mit jelent kereszténynek lenni?*

Alajos: Nekem is ez mindent jelent. Nekem ez egy óriási kapaszkodó, én se tudnék enélkül élni. Hiszen megszabja az életem irányát. Igazából eddigi életem során – nem vagyok nagyon öreg – de nem találtam ehhez hasonló irányt. Tehát más olyan dolog a világon, ami felé érdemesebb lenne menni vagy abba kapaszkodni, olyan én szerintem nem létezik.

– *Hogyan indultál el a hitben?*

Alajos: Vidéken születtem, Jászárokszálláson. A szüleim aktívan megélték a hitüket annak idején. Kiskoromban már engem is járatattak hittanra, én is a szentiségekhez járultam, voltam elsőáldozó és bérmálkozó. Annak ellenére bizony, hogy abban az időben a világ más volt, édesanyámat még az iskolaigazgató is behívatta, hiszen édesapámnak elég jó állása meg karrierlehetősége volt. De inkább egy picit vissza is lépett, nem okvetlen emiatt, hanem nem akart annyira beleolvadni abba a világba, de tény, hogy az igazgató is behívatta, hogy miért járatja hittanra a gyerekeket. De ő ragaszkodott ehhez, úgyhogy így jártunk hittanra, templomba. De aztán egy idő után egy picit eltávolodunk, de a bérmálkozás azért még megvolt, valamint az áldozás és az imák is az életem részei voltak. Aztán elkerültem középiskolába, akkor már nem nagyon jártam templomba, de az ima mindennapos dolog volt számomra. Volt imakönyvem, és egyházi dolgokról is szívesen olvastam. Aztán a Szovjetunióba kerültem, olyan lehetőségem adatott, hogy ott tanulhattam, ott végeztem el a műszaki-gépészmérnöki szakot. Az egyetemen ott még „ateista sarkok” is voltak, sőt egy féléven keresztül még „tudományos ateizmust” is oktattak, ahol próbáltak mindent elmagyarázni, de ezeket inkább nem részletezem. Aztán voltam katona is, ott se nagyon gyakorolhattam a hitemet. De hát mivel én mindennap fohászkodtam Istenhez, így mindig bennem voltak és megragadtak a hittel kapcsolatos dolgok. Aztán amikor lezajlottak az iskolaévek meg a katonaság és már dolgoztam, akkor találkoztam Juliannával, aki viszont tudatos és gyakorló vallásos ember volt. A Kármelben, amikor oda jártunk, sok idős között ő volt az egyedüli fiatal. Nagyon örülök, hogy ez így alakult. Azóta elmélyült a hitünk, és tudatosan gyakoroljuk az Egyház által előírt vallási dolgokat. Nekem mindent jelent ez a hit. Édesapám is hosszú ideig ministrált gyerekkorában, nagyon jó képességű, gondolkodó ember volt. Sokszor mondta, hogy ő is úgy tapasztalta, hogy egyedül a Katolikus Egyház az, amely a lét dolgait ennyire átfogja, ennyire megközelíti, magyarázza. Más hasonló elv, eszme vagy bármi ezt meg sem közelíti. Gondolom, hogy pont az Isteni Kinyilatkoztatás miatt. Tehát enélkül nem tudnék élni, hiszen a problémáimra és a „miértekre” nem igazán tudnék másképp választ adni. Nyilvánvaló, hogy ez életforma vállalása is, egy tudatos vállalás.

– *A Kármelt a feleségeden keresztül ismerted meg?*

Alajos: Igen, Juliannán keresztül. A régi atyákkal is sokat beszélgettem, nagyon tudatosak, és az én meglátásom szerint nagyon mélyen képzetek voltak. Aki abban az időben vallásos volt az üldözték, ha nem is úgy, hogy azonnal befogták, de akár munkahelyén, akár máshol hátrányokban részesülhetett. Minden embernek meg kellett alkudnia valamilyen szinten.

– *Nektek, mint házaspárnak, hogyan segít a hit?*

Julianna: Mindenféleképpen egy kapaszkodó. Mivel a kármeliták a lélek építését szolgálják, ezért újra kell éleszteni bennünk mindig a hitet, minden nap fel kell vennünk a keresztet, ahogy Jézus mondja. Csak így tudjuk megélni a nehézségeket is. A mi házasságunk sem mentes a rossztól, itt is dolgozik a jó meg a rossz együtt. Amikor én férjhez mentem, megszülettek a gyerekek, a születések után jött kilenc haláleset a családban. Ez úgy kb. hat év alatt. Ők mind közeli rokonok voltak. A sort szegény bátyám kezdte meg, akinél 33 évesen háromféle rákot diagnosztizáltak. Nehéz volt ezt elfogadni, de hogyha az ember igazán hisz, akkor előbb utóbb helyére kerülnek a dolgok, hogy mi miért történt. Visszamenőleg nézve már könnyebb, akkor viszont nagyon nehéz volt. Ott volt a kételkedés, hogy miért pont ő, meg miért így, meg miért úgy... Szóval, nagyon nehéz dolgokon mentünk mi is át, meg nyilván más is, nem akarok méricskélteni, hogy kinek nehezebb, mert mindkinek a saját baja mindig a legnehezebb. Akár egy betegség, akár egy haláleset jön, vagy annyi minden adódhat a munkahelyen, a Jóisten felé mindig nyitottnak kell lenni, és nem szabad bezárkózni. El kell fogadni az akaratát. A lényeg az Istenbe való kapaszkodás.

– *Alajos?*

Alajos: Az ember felfelé, azaz Őrá kell, hogy nézzen. Elindultam egy úton, és nekem azon menni kell, bármi is van, hiszen a végén eljutok majd hozzá, és ő majd meg fog kérdezni, hogy „hogyan csináltad, miért így csináltad?”. Elsősorban nekem Neki kell elszámolnom, nem a feleségemnek, gyermekeimnek, persze nyilván nekik is, de elsősorban Őelőtte kell, hogy megálljak. Nyilván ez egy életforma választása is, de hát nem is lehet igazán más életformát választani, hogyha az ember hiszi, hogy ott van az Úr, és ő vár. Ezen az úton, akármilyen is van, menni kell előre, mindig Őfelé.

– *Egymás közti kapcsolatokban hogyan tapasztaljátok meg, hogy a hit összeköt benneteket, hogy Istennel való kapcsolatban tudtok egymással is jó kapcsolatban lenni?*

Alajos: Igazából ő is az Isten felé fordul meg én is. Ha valami hibája van, nyilvánvaló akkor lehetnék mérges, meg néha vagyok is, de el kell fogadnom, hisz én sem vagyok makulátlan, mindnyájunknak van hibája. A lényeg az, hogy elfogadom, mert én Istennek tartozom felelősséggel. Egyébként a Kármel nekem megtartó erő volt mindig, sokat táboroztunk Attyapusztán a gyerekekkel. Olyan jó volt, hogy minden probléma ellenére az atyák olyan szeretettel fordultak a gyerekek felé és hozzánk is, hogy csak előre vittek minket. Boldogok voltak a gyerekek, mert közösségben voltak, na meg mi is, hisz mi felnőttek is jól éreztük ott magunkat. Sok hálával tartozunk a szerzeteseknek, akikre nagy tisztelettel nézek az életük példája miatt, hisz ők nagyon sok mindentől lemondanak, hogy ebben a csúnya fogyasztói világban megmutassák, hogy nem az anyagi dolgok habzsolása az elsődleges. Azért mi sem tudunk teljesen lemondani ezekről a dolgokról, de egy szerzetes az egész élete keresztyével bizonyítja, hogy másképp is lehet élni és boldognak lenni.

– *Juli, te mit mondasz még a hitben megélt egymással való kapcsolatokról?*

Julianna: Úgy szokott lenni, hogy imádkozunk egymásért. En úgy érzem, hogy azok a dolgokon, amik mint nehézségek adódnak az életben, azokon nagyon sokszor átsegít a család. Az örömeiket és a bánatokat is ugyanúgy meg lehet osztani. A Kármelben pedig még egy pluszt is kap az ember, látszik, hogy a Kármelben igyekeznek még jobban odafordulni a Jóistenhez. Halványan én még a Marcell atyára is emlékszem, mert a nagypapámnak ő volt a gyóntatója. Tehát ez a visszakanyarodás a Kármelbe mindig megvolt a családjamban, hisz a nagypapám nagyon hálás volt a kármelitáknak. Hálás volt a lelki tanácsokért, a gyónásért, az „életvezetési tanácsadásért”. Hisz ők ilyen „életművészek” voltak. Zárt közösségben éltek, de ugyanakkor a világi dolgokban is otthon voltak. Gyóntatóatyám, Imre atya miután 50-ben feloszlatták a rendet, Győrben, a sörgyárban helyezkedett el. Tehát nem volt elzárva a világtól, látta, hogy a családok hogy élnek, látta a családi bajokat, és ezáltal jobban tudott tanácsot adni az olyan embernek, aki betévedt gyónni. Őnála ez volt a nagyszerű, és én is ennek köszönhetek nagyon sokat. Az életem fordulópontjain is sokat segített, kezdve attól, hogy az első munkahelyemen az első hónapban nekem a nyakamba akartak

sózni egy gazdasági naplót, hogy hozzam azt helyre. Mondtam, hogy majd a következő nap adok választ, és elmentem gyónni, Imre atya meg azt mondta, hogy „El ne vállald! Csinálja más!” Nem vállaltam el. Persze a munkahelyemen mérgesek voltak, ha az ember nem vállalt el dolgokat. De ez egy olyan tanács volt, ami egy lavinától megmentett.

Amikor fiúkkal ismerkedtem, akkor mondták, hogy a jó férjet „ki kell imádkozni”. És hát sikerült! 25 év ... Erre azt mondják, hogy az már valami.

– *Mit jelent számotokra az, hogy hívő módon áltatok hozzá a gyermekneveléshez?*

Julianna: Én az iskolában minden nap találkozom gyerekekkel, és látom a szülőket, hogy sokaknak nem igazán fordul meg a fejében más, mint az a fajta nevelés, hogy „védd meg magad!”, és „ha a másik gyerek beléd rúg akkor add vissza neki, de háromszor!”. Ebből olyan konfliktusok lesznek, hogy ember legyen a talpán, aki meg tudja gátolni az erőszakot. A kisgyerekeknek nagyon nehéz elfogadni pl. a lemondást, hogy most ezt vagy azt nem kaphatja meg, vagy ha bántják akkor az, hogy „ne add vissza”, vagy „gondold át, mi lenne a legjobb”, annak érdekében, hogy a dolgok ne vaduljanak el és ne legyenek egymásnak farkasai. Mi próbáltunk gyakran szentmisére járni, főleg a gyermekmisére. Nekem nagyon sokat segített az édesapám, tehát a nagyszülők, akik akkor még éltek.

Bernát: A nagypapa vitt minket mindig misére!

Julianna: Érdekes módon még a haláleseteket is különleges módon éltük meg, hisz nekünk nagyon sok családi hozzátartozónk itt halt meg a házban. Tehát nem kórházban haltak meg. Ott volt például a bátyám, akinek három hónapot mondtak az orvosok és kilenc hónap lett belőle, de olyan állapotban volt, hogy se műteni nem lehetett, sem kemoterápiát alkalmazni, sőt még gyógyszert sem lehetett felírni neki. A vége felé kapott egy gyógyszert, amitől mondta, hogy „most nem fáj annyira, hanem lebegek egy kicsit”. Tehát amikor a gyerekek picik voltak, a rendszeres imádkozásra én már oda is vittem őket a beteghez. Nagyon érdekes volt, hogy amikor édesapám meghalt, akkor bejöttek a mentősök, hogy elvigyék, és azt mondta az egyik ember, aki kijött, hogy hát ő még ilyet nem látott életében, mert a Juliska akkor mondta ott a rózsafüzért. Tehát én próbáltam tanítani a szokásos imákat is, és azt, hogy este elalvás előtt a saját szavaiddal imádkozz, hogy bánd meg ami rossz volt és kérd, hogy a következő napod jó legyen.

Viktória: Meg azért sokáig együtt is imádkoztunk. Mert amikor még nem lett teljesen kész a ház, meg még utána is, amikor kész lett, akkor mi testvérek egy szobában voltunk. Úgy volt, hogy anyu bejött, vagy apu bejött, és akkor együtt imádkoztunk. Ilyen emlékeim is vannak. Szóval ez így belénk ivódott, ez automatikus volt.

– *Alajos, ugyanaz a kérdés a gyermekneveléssel kapcsolatban.*

Alajos: Ugye a kisgyerek az anyukájához kötődik elsősorban, tehát az anyukának a fő feladata ez. Egy férfinak szerintem az a dolga, hogy segítse őt, és hogy példát próbáljon mutatni. Tehát hogy elősegítse a nevelést, hisz ahogy nőnek úgy már a kérdéseket nem csak az anyukájuknak, hanem az apukájuknak is fölteszik. De hát a kiskorban is nagyon fontos az imádság, bár persze akkor még nem tudnak imádkozni, de fontos hogy beléjük ivódjon az imádság, főleg az anyukájuk által. És hát a feleségem nagyon lelkiismeretesen a vallás felé gördítette a dolgokat, én meg nyilvánvaló, hogy ezt helyeseltem, és ahol tudtam ezt segítettem. Most is a gyerekeknek szabad választásuk van, most is azt mondjuk, hogy ti döntötök, de azért a vallás az maradjon első helyen.

– *Viki, te már megpedzegetted itt előttem nagyon helyesen, amit szerettem volna kérdezni, tehát egyrészt azt, hogy mit jelent nektek hívő családban élni és ilyen módon testvéreknek lenni?*

Viktória: Számomra a családom a legfontosabb, ők állnak az első helyen. Úgy érzem, hogy a szüleimmel nagyon jó a kapcsolat, és a testvéreimmel is. De hát

ugye én is ember vagyok, úgyhogy vannak veszekedések, de pontosan az, hogy hívők vagyunk, ez segít át engem is ezeken, és segít az önuralom gyakorlásban meg az elfogadásban. Apukám szokta mondani mindig, hogy fogadjam el a másikat úgy, ahogy van, hogy nekem is vannak hibáim, és hát teljesen igaza

van, de abban a pillanatban, amikor dühös vagyok, akkor ezen nem gondolkodom el. Jó érzés az, hogy tudok egy ilyen felsőbbrendű valakihez fordulni, tehát Istenhez. Ha bármi bajom van megbeszéltem anyuval, megbeszéltem apuval, testvéreimtől is próbálok tanácsot kérni, szoktunk beszélgetni; de nagyon jó, hogy van még valaki, akihez így lehet fordulni.

– *Te most egyetemista vagy, ehhez kapcsolódik a kérdés, hogy milyen módon segítsz neked, mint egyetemistának az, hogy hívő vagy?*

Viktória: Nagyon sok mindenben segít. Tapasztalom azt, hogy – még ha csak ilyen kicsi dolgokkal kapcsolatban is – hogy ha valami fontos vizsga van, vagy ZH írás, akkor szoktam imádkozni, de nyilván nem csak ilyenkor, tehát azért próbálok tényleg én is belevinni az imát a mindennapi életembe. Persze olyan van, hogy kimarad, de azért próbálok, hogy mindig meglegyen. Meg én szoktam úgy is, hogy napközben leülök és imádkozom, még ha nem adom is meg teljesen a módját, hogy pl. keresztet vetek, vagy letérdelek, hanem egyszerűen szoktam gondolkodni meg beszélgetni. Tehát ha nem is mondom el egy Miatyánkot vagy egy Üdvözlégyet, de azt szoktam mondani, hogy „jaj Istenem, most mit tehetnék? Mit kellene tennem? Most ez jó volt? Vagy nem volt jó?”. Ez napi szinten mindig megvan. De így a vizsgák kapcsán, általában tényleg nem volt még olyan, hogy imádkoztam volna és ne sikerült volna.

– *Az a nagy kegyelem is ért téged, hogy eljuthattál a Taizé-i találkozóra Rotterdamba.*

Viktória: Az iskolában a hit nem kerül elő, mint téma, meg én nem is szeretem nagyon terjeszteni vagy mondogatni, hogy „hát én katolikus vagyok és gyere velem templomba!” Nyilván ha megkérdezik, vagy ha ilyesmi téma van, akkor persze elmondom a véleményemet meg az élményeimet. De azért hiányzik a hívő közösség. Úgy érzem, ezért volt szükségem arra, hogy most elmenjek erre a Taizé-i találkozóra. Egy volt iskolatársnőmmel mentem, akivel a Patrónába jártam, és akivel jóban vagyok, vele már voltam egyszer Milánóban is 2005-ben, amikor ott volt a Taizé-i találkozó, ott ismerkedtünk meg, és most is ő szólt, hogy van újra lehetőség erre elmenni. Jó volt olyan emberekkel együtt lenni, akikkel egy fontos dolgot tudunk, és egyfelé nézünk, és nem kell magyaráznunk a dolgokat...

– *És hogy önmagad lehetsz közöttük...*

Viktória: Igen! Hát én próbálok mindig önmagam lenni, de ez a vallásos téma az életemben nem mindig könnyű. Például az iskolában vannak a károm-

kodások, amibe beleveszik az Istent is, és az nekem nem esik jól. De nem érzem magam felhatalmazva arra, hogy én most elmondjam nekik, hogy „ne szidd az Istent!”. Bár lehet, hogy kéne, csak még nem értem meg rá eléggé, hogy idáig eljussak.

Alajos: De ennek a fordítottja is igaz, hisz azt se szereted, ha valaki túlzásba viszi a vallásosságnak a prezentálását.

Viktória: Igen, én nagyon sok olyan emberrel találkoztam az iskola kapcsán, még a gimnázium kapcsán is, hogy szerintem – de ez csak az én véleményem – hogy túlzásba vitték. Szerintem képmutató sok ember a vallással kapcsolatban is. Azt gondolom, hogy meg lehet úgy is élni a hitet, meg lehet úgy is keresztényként élni, hogy nem verjük a mellünket, és nem vagyunk aggályosak, mint akik mindennap elmennek győnni, stb...

– *Hanem inkább csendes példaadással, ami által sokkal többet „prédikál” az ember sokszor...*

Viktória: Így van. Meg én nem gondolom azt, hogy ha például én eljárak bulizni, vagy kifestem a körmöm vagy a hajam, akkor én kevesebb ember vagyok, mint másvalaki...

Bernát: Én is erre szerettem volna reagálni. Néha azt lehet egyes egyházi újságokban olvasni, amikor ugyanígy egy családdal van interjú, hogy megpróbálják megvédeni a gyereket a mai globalizált világtól stb... az nagyon szép és jó dolog, de nem az 1800-as évek végén vagyunk, szerintem be kell kapcsolódnunk a mai világ körforgásába. Persze nem azt mondom, hogy a fogyasztói társadalom aktív tagjai kell, hogy legyünk. Azért is jó, hogy ebben a családban élek, mert szüleim nem vittek semmit túlzásba, a vallásból és a globalizált világból is pont annyit láttam, ami nekem jó. Tehát hogy például elmegyek a haverokkal ide-oda, de azt sem viszem túlzásba. Vagy olyan sincs, hogy elmegyek mindennap győnni, ahogy Viki mondta, hanem mindenből a megfelelő módon választok, és egyikből sem esek túlzásba.

– *Ehhez kapcsolódik a kérdésem Bernát, hogy mit jelent számodra hívőnek lenni, illetve hívő családban élni?*

Bernát: Nagyon jó, hogy nem kellett magamnak megtalálni ezt az utat, tehát nem kellett például ateistának születni és utána vallásos ember lenni, hanem a szüleim révén tapasztalatot tudtam én is gyűjteni, hogy milyen ez az élet.

Tehát hogy milyen templomba járni, meg később elkezdni ministrálni. Kb. 10-11 éves lehettem, amikor szüleim mondták, hogy 'hát most már jó lenne, ha ministrálnál is'. Akkor eleinte nem akartam, meg féltem is, hogy rosszul fogok valamit csinálni, meg az atya mérges lesz rám, ha valamit a mise közben rosszul csinálok... De aztán elmentem, és ezt azóta is szívesen csinálnom. Nekem a vasárnap az egy szent dolog, olyan szempontból, hogy én akkor egyrészt itthon vagyok, nem megyek sehova, és reggel elmegyek templomba. És nekem ez kell, hogy minden héten elmenjek, mert ha ez nem lenne, akkor hiányérzetem lenne. Ez nagyon jó dolog. Ha elmegyek, akkor olvasok egy szentleckét vagy egy olvasmányt, és akkor azok által is egy kicsit mélyebben látom a dolgokat, tehát nemcsak úgy, hogy a padból imádkozom, hanem ott úgy érzem, hogy közelebb vagyok Istenhez. Szeretek részt venni a szentmise-szolgálatban.

Aztán Vikivel és Juliskával is jó a kapcsolat. Néha azért összekapunk, de annak, hogy lánytestvéreim vannak, azért örülök, mert így a lányokkal tudok beszélgetni. Nem úgy, mint egy-két haverom, akinek csak fiútestvérei vannak, azok talán nehezebben kommunikálnak a lányokkal. Hisz apuék hárman voltak fiútestvérek, és ő mesélte, hogy neki is nehezebb volt lányokkal kapcsolatot teremtetni, az általános- és középiskolában is csak fiúk voltak körülötte, alig volt lány. Ezért apu mindig mondta nekem, hogy örüljek, hogy van két húgom, mert így tudom, hogy egy lány hogyan viselkedik. Annak is nagyon örülök, hogy tudok beszélgetni apuékkel, hisz ismerek olyanokat, akiknek nehéz dolog az, hogy beszélgetnek a szüleikkel. Van például egy ismerősöm, aki mindig azt nehezményezi, hogy a szülei azt mondják neki, hogy „na most ülünk le és beszélgessünk”. Ez nem így működik, nálunk az van, hogy anyu tesz-vesz a konyhában, vagy apu járkal fel s alá, akkor én lejövök számítógépezés után és elkezdünk beszélgetni valamiről, aztán átcsapunk egy másik témába. Jó ez a kölcsönös információcsere és kapcsolat, és megvan a bizalom is. Tehát nem az van, hogy feszélyezve érezném magam, mikor velük beszélek, hanem egyszerűen beszélgetünk, és ez így jó.

– *Egyetemista társaid között tudsz arról tanúságot tenni, hogy kicsoda „pluszt” jelent az, hogy valakinek hívő családja van?*

Bernát: Én is egy vidéki főiskolára járok, konkrétan a Dunaújvárosi Főiskolára, gépészmérnök szakon. Talán ha egy budapesti főiskolára járnék, akkor kevesebb olyan diákkal találkoznék, akik vallásosak. Hisz nekem most van egy csomó olyan csoporttársam, akik pl. bérháztartók, de most nem nagyon gyakorolják aktívan a vallásukat, bár lehet, hogy ez a kamaszkorral jár, hogy egy kicsit „elfordulok, lázadok”, de azt tapasztalom, hogy ők tiszt-

tában vannak Istennel. Tehát nem azt mondom, így magamhoz viszonyítva, hogy eljárnak minden héten templomba, de azért volt olyan csoporttársam, aki ministrált egy időben, meg elsőáldozó és bérnalkozó is volt.

– *Juliska, mit jelent az neked, hogy hívő családban élsz?*

Juliska: Én nagyon szeretem a szüleimet, a nővéremet meg a bátyámat. Ők nagyon aranyosak velem, óvnak és szeretnek.

– *A Kármelt is szereted, ugye?*

Juliska: Igen. A Kármel nekem azt jelenti, hogy imádkozom Istenhez, hogy segítsen.

– *Hittanórára most is oda jársz?*

Juliska: Igen, nagyon jó ott a légkör, szeretem a társaimat meg az atyákat is.

– *Nektek mit jelent a Kármel, a ministrálás, a táborok?*

Bernát: A táborok nagy jók voltak, András atyának nagyon sokat köszönhetek én is meg a többiek is a családban. Tulajdonképpen ő az, aki újjászervezte a közösséget, és ezért nagyon sok élménnyel gazdagodtam ott. Új barátokat is találtam ott.

– *Igaz-e az, hogy azok a kapcsolatok, amelyek nektek Kármelben alakultak – pl. ministránsok, odajárók között – azok mind a mai napig tartanak?*

Bernát: Össze szoktunk járni, heti kapcsolatban vagyunk.

– *Viki, neked?*

Viktória: A Kármelben voltam elsőáldozó, a testvéreimmel együtt, Albin atya segítségével. Ott keresztelték meg minket, ott voltunk elsőáldozók és bérnalkozók mind a hárman. Mondhatnám, hogy oda tartozunk teljes mértékben. Még most is, annak ellenére, hogy nem mindig tudunk elmenni, legalábbis én nem tudok mindig elmenni, hiszen Pécsre járok főiskolára. A „kármelesekkel” együtt nőttünk fel, a táborokban minden nyáron együtt nyaraltunk, volt, hogy téli tábor is volt. A velük való kapcsolat nekem nagyon fontos a mai napig, hisz velük sokkal jobb együtt lenni, mert hát kiskorom óta ismernek. András atyának én is sokat köszönhetek.

Alajos: Voltunk a Tarzi atya által vezetett táborban is, meg abban is amit a Rafael atya vezetett.

Bernát: Én voltam a ministráns táborban is, amit Albert atya vezetett!

Julianna: Az András atya az utóbbi időben legalább 7-8 olyan tábort vezetett, ahová családokat is hívott, tehát nekünk is volt ott korosztályunk és voltak komoly lelki beszélgetések. Én is nagyon hálás vagyok ezért, én ilyen táborban nem is voltam még, ahol családok is és gyerekek is voltak. Azért ezt nagyon nehéz koordinálni, és mégis sokan voltak, nagyon sokat kirándultunk, mise is volt együtt. Nekem ez egy egész év-re nagyon nagy töltődést adott.

Alajos: Nyilván nem egy személyhez kötődünk, de azért nagyon jó velük kapcsolatot tartani, hisz az egy jó kötődést jelent. Így kötődünk magához az Egyházhoz, a szerzetesrend által, ami nagyon fontos számunkra.

– *Nagyon szépen köszönöm nektek a beszélgetést!*

Mind: Mi is nagyon köszönjük!

*az interjút készítette:
fr. Renátó*

MÁRIA, A CSALÁDOK PÁRTFOGÓJA

A katolikus magyarság, mindig nagy tisztelettel fordult Mária, mint Nagyasszonya felé, és kérte segítségét. Erre a segítségre szükség is volt a századok folyamán, mert sok ellensége volt ennek az országnak. Hála szent királyunknak, Mária mindig mellettünk állt, és megsegített a nehézségekben. De most újra kérnünk kell az Ő segítségét, mert újabb támadás érte országunkat. Nem fegyverrel, hanem az erkölcsök rombolásával, a „mindent szabad” terjesztésével, amely elsősorban a családokat és a fiatalokat züllesztí. A családok szétverése pedig az egész társadalom erkölcsi romlásához, istentelenséghez, az emberi élet és méltóság semmibevételéhez, vagyis a szeretet kihűléséhez és teljes egoizmushoz vezet.

István király, Isten és Mária kezébe tette országa, de saját és családja életét is, ami példa kell, hogy legyen minden kor magyarja számára. Az a szeretet, amellyel szerette családját, fel kell, hogy rázzon bennünket, mert nincs még egy ilyen királyi család, amelyből hárman is oltárra lennének emelve. Számunkra ez egy olyan erős alap, amelyre bátran lehet építkezni, ami minden támadást ki kell, hogy védjen, ha merjük követni a magyar Szentcsalád példáját. Bátran fel kell vennünk a harcot az újpogánysággal, ahogy szent István is szembeállt a pogányság minden próbálkozásával. Persze nekünk nem fegyverrel, hanem imával, és hitünk megvallásával kell harcolnunk. Életünk példájával kell utat mutatnunk eltévedt testvéreinknek, de az egész világ számára is, hogy az erkölcsös, az Istenel megélt élet vezet egyedül boldogságra.

A ma embere számára sem lehet más lehetőség, mint Mária segítsége, az Istenhez való visszatérés. Sajnos a szabadelvű eszmék terjedése, az újpogányság, a családokat, a fiatalokat vette célba, ez pedig az erkölcsök lazulását eredményezi, ami a társadalom széthullásához vezet. Stratégiája pedig nem más, mint a médiák kedves, de alattomosan ható szavaival, a szabadoosság terjesztése. Egyre inkább az önző vágyak kiélésére szólítanak fel a másság nevében, az „ént” állítva középpontba az „ő” helyett.

Tehát nekünk Máriát kell keresnünk, mert ahol ő van, ott van Jézus is. Az Ő édesanyai szeretetére kell támaszkodnunk, és biztosan megváltozik az életünk. Ezért sokszor szemlélnünk kell azt az egyszerű názáreti otthont, ahol Mária, József és Jézus élt, mert így átélhetjük azt a békét és szeretetet, ami azt az otthont betöltötte. Hiszen Isten is a családot választotta Fia számára, mert az emberi lé-

lek családban tud egészségesen fejlődni. „Ezért kiválasztotta azt a lányt, akinek a szíve a világon a legfogékonyabb volt Isten csodálatos működésére, és azt a férfit, aki a történelemből valószínűleg egyedül volt képes elfogadni Szűz Mária titkát. Isten nem olyan szülőket választott Fiának, akik két diplomával rendelkeznek, nem fővárosiakat, nem gazdagokat, hanem szegényeket, egyszerűeket, tanulatlanokat, akik ugyan akkor zseniálisak voltak Istenre, és úgy tudtak szeretni, ahogy csak ember szeretni tud a földön” (P. Barsi Balázs: Názáret iskolája). De erre nem szabad azt mondanunk, hogy nekik könnyű volt, mert ők kiválasztottak voltak, mert mindannyian kiválasztottak vagyunk, csak élni kell a lehetőséggel, és hálát adni Istennek szeretetéért. Mert az Istenben megélt szeretet tud igazán összefogni egy családot, csak ez a szeretet képes arra, hogy másokon is segítsen.

Ezért Magyarország jövője is azokon a családokon fog múlni, akik együtt imádkoznak, ahol a szülők életükkel adnak példát arról, hogy jó magyarnak és kereszténynek lenni! Azokon a férfiakon és nőkön, akik merik vállalni, hogy nagycsaládban élnek, és nem azokon, akik önző kényelemszeretettől nem vállalják a családdal, a gyerekekkel való fáradságot. Ezért nem szabad belefáradni az imádságba, szünet nélkül kérjük égi Édesanyánkat, hogy járjon közbe értünk, és vegye párfogásba a keresztény családokat, hogy kitarthassanak az élet nehéz küzdelmeiben. Nagyasszonyunk segítségével és életünk példájával segítsük fiataljainkat, hogy nagyon szeressék hazájukat, váljanak elkötelezett keresztények, és ne csábíthassa el őket a világ kétes szabadsága.

Magyarok Nagyasszonya, drága Édesanyánk! Oltalmazd országodat és vedd pártfogásba fiataljainkat, mert bennük van jövőnk reménye. Őleld át és veddelmezd családjainkat, hogy hazaszerető, keresztény embereket neveljenek. Add meg számunkra, hogy minden nehézség ellenére boldog örömmel nézhessünk Rád. Szeretnénk szent István királyunk példájára mindenben hozzád fordulni, mert ahol Te vagy, ott van Jézus is. Újra és újra felajánljuk Neked országunkat, hogy ismét a kereszténység egyik bástyája lehessünk, legyőzve az újpogányság minden csábítását. Ámen.

fr. Béla

AVILAI SZENT TERÉZ SZÜLETÉSÉNEK 5. CENTENÁRIUMA

KALAUZ A TÖKÉLETESÉG ÚTJÁHOZ (A „Szent Teréz születésének 5. centenáriumát előkészítő Bizottság” munkája)

1. rész: Elméleti útmutató

1. Bevezető gondolatok

A *tökéletesség útja* olyan, mint egy belső utazás a teljesség felé. Az embernek érnie, kell, meg kell tanulnia személyné lenni. Metaforikus értelemben véve a személyek „edények”: érezhetik magukat üresnek is, meg telinek is. A „teljesség” abból a szóból jön, hogy „teli”, vagyis „betöltött”. Nos, maga a terézi ima (*elmélkedés, összeszedettségi ima és szemlélődő ima*, ahogy Teréz ebben a művében leírja) az emberi teljesség felé vezető út. Egyfajta utazás, hogy betöltekezünk Istennel, jobban mondva, hagyjuk, hogy Isten betöltsön minket szeretetével és igazságával. „Ne képzeljétek, hogy a mi bensőnkben semmi sincs” (TU 28,10), emlékeztette Teréz határozottan kármelita nővéreit. Ma pedig bennünket emlékeztet rá.

Ami talán a legmegragadóbb a *Tökéletesség útjában*, s ami kétség kívül a terézi nyelvezet és stílus egyik legsajátosabb vonása, az szerzőjének az a meglepő képessége, hogy mindenkivel párbeszédet kezdeményezve írjon. Amikor Teréz ír, egyúttal azt a benyomást kelti, hogy mindannyiunkhoz beszél. Beszél könyvének első címzettjeihez (kármelita nővéreihez), a gyóntatójához, a cenzorhoz, Istenhez, az olvasóhoz, éljen az bármilyen korban... Aztán ahogy megszakítja mondanója fonálát, hogy Istenhez forduljon (s így mintegy leleplezi magát az olvasó előtt), íme egy másik, nem kevésbé ragyogó eleme Teréz elbeszélő stílusának.

Teréz azért fog bele mondanójába, hogy Istenről beszéljen, miközben magáról beszél, mondta C. Kaufmann. S teszi ezt magával ragadó, friss nyelvezettel, amely egy egész életfelfogást fejez ki. Így aztán könyvének közepe felé ekképpen fordul nővéreihez: „Ez legyen a ti társalgástoknak tárgya, ez legyen a ti nyelvek; aki érintkezni akar veletek, az tanulja meg azt” (TU 20, 4). Tehát új

„nyelvről” van szó, egyúttal azonban új érintkezési módról is, mi több, az emberekkel, sőt az Istennel való kapcsolat újfajta felfogásáról is. Teréznek egy másik tanítása, hogy Isten mindig, minden pillanatban új. Aki belevág a *Tökéletesség útjának* olvasásába, állandó párbeszédbe akar lépni Istennel, aki örök újdonság. De ugyanakkor Ő az, aki mindig közel van hozzánk, mint legbensőbb valóságunk, aki számunkra a legkedvesebb.

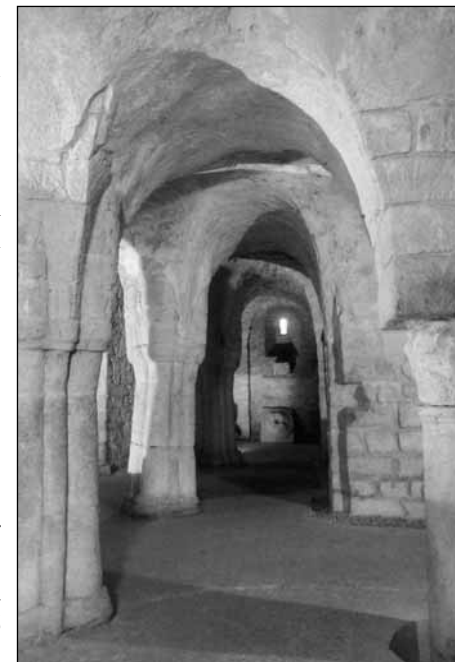
2. A mű keletkezése és műfaja

Teréz kétszer írta meg ezt a művet. Az első szövegváltozat kézírata, amely bővelkedik spontán, elbeszélő részekben, de kevésbé strukturált, az Escorial kolostorban található (Madrid). Míg a második változat, amely ugyan vesztített frissességéből, de sokat nyert a doktrinális kifejtés szintjén, ahogy többen állítják, a sarutlan kármelita nővérek valladolidi kolostorában van. Az első változat 73 fejezetéből 42 maradt a másodikban.

Tomás Álvarez atya megállapítása szerint az a legvalószínűbb, hogy a mű 1566-ban keletkezett, mégpedig magában a könyvben fellelhető dátumok alapján. A mű abban az időben íródott, amikor Teréz az avilai Szent József kolostor prior-nője volt; az ottani kármelita nővéreknek szánta a könyvet; az *Önéletrajz* megírása után volt, és Báñez atya volt a gyóntatója és cenzora. Ezen kívül minden arra utal, hogy a két szövegváltozat egymás után, ugyanabban az évben íródott: január-februárban az első, nyáron vagy ősz elején a második.

„Ez a könyv utasításokat és tanácsokat tartalmaz...” – ez lehet a könyv legrégebb címe. Vagyis Szent Teréz nem látta el címmel a könyvét, egyszerűen csak utasításokról és tanácsokról beszélt. Erre utalt, amikor úgy nevezte írását, hogy *A könyvecske*, ill. *A Miatyánk*. A valladolidi kódexben, az első lap hátoldalán tűnik fel a kézzel írott cím (kétségsébe vonható, hogy Teréztől származik-e), amely aztán oly híres lesz: *A tökéletesség útja*. Mindenesetre Teréz ismerte és jóváhagyta a címet, amikor újra átnézte a példányokat.

A *tökéletesség útjának* műfajáról a következőket állapíthatjuk meg. Az első változat kapcsán (amit az Escorial ko-

lostorban őriznek) az a benyomásunk, hogy a szerző nem egy lelkeségi könyvet, hanem egy hosszú levelet ír nővéreinek és leányainak, a Szent József kolostor kármelita nővéreinek. Benne összefoglalja a rekreációk és kolostori káptalanok során általa elmondottakat, félig a tréfálkozás, félig az igazság hangján, ahogy a sivatagi atyák elbeszéléseiben szokott lenni. Úgy is mondhatjuk, hogy verbális kommunikáció történik anya és leányai, az alapító és tanítványai között. A második változat – s bennünket most ez érdekel – lényegénél fogva jobban felépített, elméletileg és didaktikailag alaposabban kidolgozott, noha némileg veszített abból a Terézre jellemző frissességből és elbeszélő stílusból, amely áthatotta az első szövegváltozatot.

3. Olvasási kulcsok és a mű általános szerkezete

A következő idézetben – egybehangzóan azzal, amit a terézi evangéliumi humanizmus, ill. a belső élet (az imádság) alapjának fogunk nevezni – értelmezési kulcsot kapunk a *Tökéletesség útjához*:

„[...] meg akarok említeni egyet-mást, amire feltétlen szüksége van mindenkinek, ha az imádság útjára lép.

Az első a kölcsönös szeretet egymás között.

A második a szakítás minden teremtménnyel.

A harmadik az igazi alázatosság, amelyet ugyan az utolsó helyen említek, de azért a legeslegfőbb, mert a többi mind magában foglalja”

(TU 4,4).

Teréznek itt az a feltett szándéka (s most nem térünk ki az imádságra, amely mindvégig központi témája a könyvnek), hogy felvázolja a „testvériség és rekreáció újfajta stílusát” (Alap. 13,5). Mindez nem változtat azon, hogy az imádság marad a mű vezérfonala, az imádságot annak kettős dimenziójában – mint jelenlétet és mint kapcsolatot – értelmezve. Ily módon megállapíthatjuk, hogy a humanizmus és a mély belső élet jelenti azt a két sarkpontot, amely körül Teréz műve forog. Újfajta stílusú evangéliumi élet áll előttünk, amely a szemlélődő imába torkollik. Olyan szemlélődő imába, amely megerősíti, felfokozza mindazt, ami evangéliumi, mindazt, ami igazán emberi van az életben.

Ami a mű általános szerkezetét és főbb témáit illeti, a következőket állapíthatjuk meg (M. Herráiz). Az első fejezetek a terézi reform célkitűzéseit járják körül. A szerző a negyedik fejezettel kezd tárgyalni a keresztény közösség etikáját (szeretet, szabadság, alázatosság), majd a tizenhatodik fejezettel kezdve tér rá az imádságra és annak variánsaira (ezen belül kap helyet a huszonhetedik fejezettel kezdve a *Miatyánk* hosszabb kommentárja). Fontos továbbá megemlíteni, hogy olyan visszatérő témák, mint a becsület, valamint a nők helyzetének kérdése, szintén jelen vannak a műben.

4. A mű részei és tartalma

A mű fejezetenkénti felépítése a következő lehet: a terézi reform célkitűzései (1-3 fejezet); a közösségi etika szükségessége, ha imádkozó közösséget akarunk létrehozni (4-15 fejezet); testvéri szeretet, elszakadás és alázat; cselekvő és szemlélődő ima (16-18 fejezet); szóbeli ima, elmélkedés, összeszedettség, nyugalom, egyesülés [az imádság természete és következményei] (19-32 fejezet). A 27. fejezettel kezdődik a *Miatyánkhoz* fűzött kommentár. Az Oltáriszentség tisztelete (33-35 fejezet: Eucharisztia). A fennmaradó fejezetek témái: becsület, imádság, különféle kísértések..., mindezeket a szemlélődés „következményeinek” nevezzük (36-42).

Mi két nagy kérdéskör felől közelítünk a műhöz. Egyfelől a sajátos terézi evangéliumi humanizmust, másfelől az imádságos dimenzió és a belső élet témáját vizsgáljuk.

A) A terézi evangéliumi humanizmus

Teréz Krisztussal való találkozása, krisztológiai tapasztalata hatást gyakorol emberi tapasztalatára is, mindarra, ami valóban emberi. Teréz közvetlenül az evangéliumok Jézusában fedezi fel az emberi teljességet, önmagát. Számára ez az emberi lét és humanizmus legjobb iskolája. S nekünk is előbb vagy utóbb ugyanebbe az iskolába kell visszatérnünk.

Az imádság úgynevezett előfeltételei vagy alapjai, ill. pedagógiája (a propedeutika, vagyis az, ami előzetesen szükséges az imádsághoz) alkotják a terézi evangéliumi humanizmus központi részét, amely a *Tökéletesség útja* 4-15 fejezetében található. Itt rögtön szembeötlik három szó: *szerelem, lemondás (szabadság) és alázatosság*, melyek Teréz szerint „mindig együtt járnak” (TU 10,3). „Mielőtt a belső dolgokról, vagyis az imádságról beszélnek, meg akarok említeni egyet-mást, amire feltétlen szüksége van mindenkinek, ha az imádság útjára lép, s aminek segítségével nagyon magasra juthat az Úr szolgálatában” (TU 4,3).

A szerelem – lemondás – alázatosság nagy hármasa mellett figyeljünk fel Teréz bátorságára és határozottságára: „Kényelem és imádság, ez a kettő nem fér össze” (TU 4,2). A kényelmes életben soha nincs növekedés. Ezért annyira fontos, hogy túllépjünk egy kényelemszerető kultúra keretein, és ne érjük be egy nyugodt élet keresésével. Erőfeszítést kell tennünk mindazért, ami az életben értékes, ami személyes növekedésünkhöz vezet. Legalábbis erre utalhat Szentünk híres kifejezése: „*a legerősebb eltökélt szándék*”. T. Alvarez kifejezésével élve: a „*terézi aszkézis szlogenjével*” állunk szemben.

A „*legerősebb eltökélt szándék*” egyúttal globális magatartás is, amely egzisztenciális, vitális szinten meghatározza az imádkozót. Átvitt értelemben a harcra, a küzdelemre utal: harcoljatok, "hiszen mi másért volnátok itt, mint azért, hogy harcoljatok" (TU 20,2). A terézi eltökéltség nem merül ki szimpla kötelességteljesítésben, és nem korlátozódik az ima idejére, égő gyertya mellett meghúzódva a kápolna sarkában, hanem inkább egzisztenciális magatartást jelent, amely áthatja az egész életet.

B) Imádságos dimenzió és belső élet

Ebben az új részben (a 16. fejezettől kezdve) Teréz az imádság felé fordítja tekintetét. Bemutatja különféle módosításait és lefolyását, de szól az ima akadályairól is... Megjelennek a szemlélődő imához vezető első lépések. Majd következik az elmélkedés (az értelemmel végzett ima), az összeszedettségű ima, a szemlélődő ima, s végül az imádság és jelenlét kapcsolata.

„Úton a szemlélődés felé”: ez lehetne a címe annak a témának, amit Teréz különösen a 16-19 fejezetben tárgyal. Itt megjelenik a cselekvés és szemlélődés viszonya is. Továbbá első vázlatát kapjuk a terézi értelemben vett szemlélődésnek.

A *tökéletesség útja* 22-25 fejezetében Teréz az elmélkedéssel foglalkozik, és különös figyelmet szentel az ajakimának és a fontolgató imának. Ellentétben azokkal, akik abban a korban lebecsülték az ajakima értékét, Teréz azon fáradzik, hogy megmutassa, milyen sok egyezés van a kétféle imamód között. Hogy milyen nagyra kell becsülnünk az ajakimát, az nyilvánvalóan kiviláglik majd

a *Miatyánkhöz* fűzött kommentárból, hiszen a *Miatyánk* tömör foglalat minden imának, valamint ugródeszka a szemlélődő imához, amely ezzel együtt mindig ajándék marad. Már csak azért is, mert minden valódi ajakima valódi elmélkedésbe torkollik: „Ha én ajakima közben teljesen felfogom és belátom, hogy Istennel beszélek, akkor ezt az ajakimát elmélkedéssel kísérem” (TU 22,1).

Teréz ugyanakkor ellenzi, hogy mechanikus módon elhadjunk bizonyos szövegeket az ima során, legyen az bármilyen ima, mert ajakunkkal együtt meg kell nyílnia a szívünknek és egész életünknek is. Számára az imádság Istennel való baráti beszélgetés, ahol szükségszerűen figyelniünk kell arra, hogy kivel beszélünk (TU 22,1; 24,2). Nem elég egy szimpla, külsődleges cselekvés, sem pedig pusztán szavak formális elmondása. Azzal a kihívással állunk szemben, amit úgy nevezünk, hogy 'tudatos meditáció' (legyen az ajakima vagy elmélkedés).

A *tökéletesség útja* 26-29 fejezetében (a 27. fejezetben kezdődik a *Miatyánkhöz* írott kommentár) Teréz az összeszedettség imájáról beszél. Ezt a szakaszt egyfelől a Krisztusra irányított személyes és kapcsolatot teremtő figyelem, másfelől a „belépés”, az egyé válás tematikája határozza meg. Egyfelől megjelenik az imádság pszichológiai dimenziója (belépni ugyanabba a valóságba), amely magában foglalja az érzékek szétszórtságának meghaladását, másfelől megjelenik a krisztológiai dimenzió (Krisztusra fókuszálni a figyelmet). Egyik vagy másik esetben az imádkozó afelé igyekszik, ami a mélységben van, oda, ahol kezd felsejleni az életigazság: „a lélek benső valósága, az, ami a lélek mélyén, legbelsejében van”.

A következő fejezetekben Teréz az úgynevezett nyugalmi imát és az egyesülő imát tárgyalja, amelyek általános terminológiával élve azonosak a szemlélődő vagy misztikus imával.

Teréz a következő szavakkal határozza meg ezt az ima tapasztalatot:

„A lélekbe nyugalom vonul be, illetve jobban mondva az Úr nyugtatja meg azt jelenlétével...Az összes lelki tehetségek elcsendesülnek, s a lélek megéri – de egészen másképpen, mint amikor a külső érzékekkel dolgozik –, hogy ott van az ő Istenének közelében. Érti azt is, mily kevés kell már ahhoz, hogy az egyesülés révén összeforrjon Ővele” (TU 31,2).

A szemlélődés mindig ajándék, adomány. Vagy ahogy Teréz mondja: „ez már természetfölötti dolog, s akármennyire törjük is magunkat utána, magunktól nem tudjuk elérni” (TU 31,2). A „természetfölöttire” való hivatkozás nem valamilyen ritka vagy rendkívüli tapasztalatot takar, hanem a kegyelemre, az ingyenes ajándékra, lényegében arra utal, ami valóban emberi. Teréz kitartóan hangsúlyozza

(s ehhez egy képet hoz segítségül), hogy ez a tapasztalat teljesen ingyenes, sohasem függ a mi erőfeszítéseinktől: „Ez oktalanság: akárcsak abban akarnánk parancsolni, hogy a nap keljen föl, vagy hogy ne menjen le. Ez a dolog nem függ mitőlünk, hanem egészen természetfölötti, s messze meghaladja mindazt, amit saját erőnkkel képesek vagyunk elérni” (TU 31,6).

A műnek erről a szakaszáról szólva, végezetül nem maradhat el egy kulcskérdés, ti. az imádság és jelenlét kapcsolata. Teréznel, aki annyira színes, sokoldalú egyéniség, sosem könnyű megtalálni a vezérfonalat, amikor saját istentapasztalatáról mesél, mégis ez a vezérfonal az isteni jelenlét megtapasztalása lehet. De mit is értünk ez alatt, amikor „jelenlétről” beszélünk Teréznel? Egy olyan fogalommal állunk szemben, amely az étellel való szoros kapcsolatból születik: úgymint kapcsolat, találkozás, interperszonális kommunikáció, amelyből tapasztalat, élő párbeszéd, kölcsönös odaadás lesz... A jelenlét annak a tudata, hogy valami/Valaki velünk van.

A *tökéletesség útja* néhány egyszerű szóban összefoglalja a terézi ima módszerét: „Mivel egyedül vagytok, leányaim, nézzetek valaki után, aki társul szegődjék hozzátok. Már pedig ugyan kibent találhatnátok jobb társat, mint a Mesterben” (TU 26,1). Majd: „Képzeljétek el, hogy ez a mi jó Urunk ott van az oldalak mellett...” (TU 26,1). „Menjünk együtt, Uram...” (TU 26,6). A jelenlét erős érzékelése adja Teréz misztikus tapasztalatának igazi hátterét.

S végül ne feledkezzünk el a Miatyánk kommentárjáról. Teréz szabadon kommentálja a *Miatyánkot*, amit folyton megszakít saját spontán imáival. A kommentár a 27. fejezettől a könyv végéig tart, ugyanakkor Teréz továbbra is bőségesen kitér általában az imára és a különféle imaformákra. Olyannyira, hogy szinte már úgy érezzük, a kommentár csak arra szolgál, hogy szabadon és kedvére beszéljen az imádságról, ill. egyéb témákról, mint az Eucharisztia. A mindennapi kenyér kéréséhez fűzött kommentár jó alkalom arra, hogy az Eucharisziáról beszéljen (33-35. fejezet).

5. Egzisztenciális olvasat és hatások

Teréz tanúságot tesz minden egyes általa leírt oldalon. A hitbizonyosság, amit ma annyian keresnek, nem ideológiák, merev formulák és pontos szabályok révén lesz a miénk, hanem csakis az ima megtapasztalásán és a szentségi életen keresztül. Teréz ahelyett, hogy mindent megmagyarázna, megvitatna, megvilágítana vagy megértene, a saját tanúságtételét nyújtja nekünk, örömhírt terjeszt, valómást tesz, hálát ad az isteni szeretet ajándékáért, az igazságért. Isten irgalmát éneklie meg azzal, ahogyan él a világon, hirdeti az Ő irgalmát a szív megtérésére (C. Kaufmann).

„Teréz nem azért kezd el írni, hogy bölcsességeket hagyjon az utókorra. Ellenkezőleg, olyan friss, nőies hangon beszél, amely egyedül fogalmainak és érzelmeinek szépsége miatt kelt nagy hatást, hogy az embernek kitágul a szíve, s olyan ajtók nyílnak meg előtte, amelyeknek a létezéséről sem tudott [...] Írásainak felszabadító hatása van. Hirtelen a világ átalakul annak eszközevé – nem céljává –, hogy az ember növekedjen a szeretetben, több teret engedjen a létnek a birtoklás helyett. S ezáltal a lélek elkezdjen lángolóan szárnyalni a szeretetben és az életörömben, hogy széppé tegye az életet. Éppen ezért jókedvű szent Teréz, akárcsak a kármelita nővérei” (Jesús Cotta).

A *tökéletesség útja* 36-42 fejezeteiben (ahol olyan témák szerepelnek, mint becsület, imádság, különféle kísértések) találjuk a leírását annak, amit a szemlélődés „hatásainak” nevezhetünk. Mindezen hatások közül kétségtelenül a legfontosabb a bocsánat (lsd. főleg 36. fejezet), valamint a megbocsátani tudás képessége, amelyet Teréz fáradhatatlanul ismétel.

A szemlélődő embernek sok hiányossága és tökéletlensége lehet, állítja Teréz, de az sohasem, hogy nem tud megbocsátani: „ebben a hibában leledzeni nem látam egyet sem”. Majd így folytatja: „Minél nagyobb szemlélődési kegyelmekben részesül valaki, annál jobban figyelje meg, vajon növekvőben vannak-e nála ezek a hatások. Ha pedig teljesen hiányoznának nála, akkor féljen nagyon és higgye el, hogy az ajándékok, amelyekben részesül, nem Istentől valók” (TU 36,16).

Végül is hatásaikból mérhető le és válik hitelessé az igazi imádság, ill. a misztikus tapasztalat. Ez kulcsfontosságú, amelyre folyton visszatérnek a misztikusok. Mert ha az adott tapasztalat Istentől való, mondja Teréz, „nincs ok a félelemre, mert mindig növeli az alázatosságot” (TU 17,3). Így aztán „ha az ilyen vágy Istentől ered, nem származhatik belőle semmi rossz, mert vele jár a világosság, az okosság és a kellő mérték” (TU 19,13). Istentől, aki szeretet és tiszta pozitívítás, természeténél fogva csak pozitívítás és szeretet jöhet. Illetve, a Teréztől ránk maradt lista szerint, jöhet: *alázatosság, fény, kellő mérték, egyensúly, kedvesség...* S mindenekelőtt *megbocsátás*. Mindenekelőtt *megbocsátás*. Ami Isten legistenebb aspektusa. S az ember legemberibb tulajdonsága.

(fordította: Ördög Éva)

GONDOLATOK SZENT TERÉZIA „TÖKÉLETESSÉG ÚTJA” CÍMŰ MŰVÉT OLVASVA

Megosztások

Gondolatok a IV-XV. fejezet alapján

Kármelita hivatásunk legfőbb kötelezettsége, hogy „szünet nélkül imádkozzunk” (IV. fejezet 2. bekezdés). A szemlélődő imaélet kialakításához, megéléséhez a terézi közösségnek adott etikai normák érvényesülnek-e ma, amikor nem kolostor, hanem irodaház, szerelóműhely, panellakás, családi ház, vagy gazdaság falai vesznek körül? A XXI. század felgyorsult, rohanó világát meghatározó norma az önmegvalósítás, karrierépítés, anyagi javak halmozása, az öncélú költekezés, amit „mert én megérdemlem” mondattal szokás nyugtáznai. Lehet-e itt és ma külső-belső békét találni, olyan úton járni, ahol a világ Teremtő Urával találkozhatunk, barátságot építhetünk?

A választ Szent Terézia adja meg, aki ma is vezet, segít csakúgy, mint a XVI. században élő nővéreit. Imaéletünk kialakításához azt a hármast kell figyelembe vennünk, amire nővérei figyelmét kiemelten felhívta; kölcsönös szeretet egymás között, szakítás minden teremtménnyel, igazi alázatosság.

A kölcsönös szeretet alapja, hogy mennyire szeretjük Istent. Egyedül az Istenben gyökerező szeretet segít a szenvedélyek, indulatok leküzdésében, társaink szolgálatában, az erények, lelki nagyság meglátásában. A szeretet megélése nem problémamentes. A rossz szokás, tévedés megtartása valós veszély családi, testvéri, munkahelyi közösségeinkben. Gondoljunk a fiatalok párválasztási nehézségeire, széthulló családokra, az Istentől megáldott családmodell felváltó élettársi kapcsolatokra. Az emberi kapcsolatok problémáinak alapja az önzés, amivel „saját hasznunkat, vagy legalább is élvezetünket keressük” (VI. fejezet 7. bekezdés), vagy azt akarjuk, hogy szeretetünket „fizessék vissza”. Kudarcba fullad a törekvésünk, hogy szeretetünk állandó legyen. Miért? Szent Terézia ma is aktuális válasza, ha „az illető nem tesz szert lelki kincsekre és nem szereti Istent, akkor ez az állandóság ki van zárva” (VI. fejezet. 9 bekezdés). Szent Terézia örök érvényűvel mutat rá, hogy az állandó, kölcsönös szeretet alapja csak Isten lehet. Az igazi szeretet mindent megtesz, hogy a másik megszeresse Istent. Ebben a szeretet-

ben nincs önzés, önös érdek. Ha Isten szeretete mindent megelőz, akkor a szeretet megélésében nincs hízelgés, helyette ott a testvéri feddés; nem ismeretlen fogalom a részvétel, a testvéri segítségnyújtás, tapintat, türelem, más fogyatékoságának elviselése. Tudunk imádkozni Istenhez testvérért, barátért, sőt ellenségért. Mennyire hiányoznak ezek emberi kapcsolatainkból!

Szent Terézia a kolostori közösség életét fenyegető nagy „bajként” a sértődést, megbántódást, emiatt a „duzzogást” említi. Mintha csak rólunk, közösségeinkről írta. A helyzet súlyát növeli, hogy már nem is tekintjük „rettenetes csapásnak”. Kell-e hangsúlyozni, hogy mennyire aktuális a felszólítás, hogy imádkozzunk az Úrhoz a viszályok megszüntetéséért.

A kolostorba lépő nővérek legfőbb kötelezettsége a lemondás, külső és belső dolgokról (VIII. fejezet 1. bekezdés). Értelmezhető a lemondás az „én” centrikus világban, ott, ahol minden azt hangsúlyozza, hogy miként kényeztessük önmagunkat, mindent a legnagyobb fokon birtokoljunk, lelkünket pedig bálványok tömege veszélyezteti? Lemondani is csak Istenben, a mi Urunknak végtelen szeretetében tudunk. Ennek a szeretetnek a fényében látunk helyesen a családban, a munkahelyen. Ez tesz képessé arra, hogy ha kell, elengedjük szeretteinket, ne ragaszkodjunk megszerzett javainkhoz. Ennek a szeretetnek a fényében értjük meg, hogy földi életünkben mindent Istentől kaptunk ajándékként, átmeneti időre. Idézzük csak Szent Anyánkat: az ember „szívét adja véglegesen oda az édes Jézusnak, a mi Urunknak. Mert Őbenne mindent megtalált, s akkor könnyen felejt el minden mást” (IX. fejezet 4. bekezdés).

A lemondás nemcsak külső dolgokra vonatkozik, hanem saját akaratunkra is. Lemondani saját akaratunkról alázatosság nélkül nem lehet, ahogy Szent Terézia mondja „nézetem szerint ez és a lemondás együtt járnak.” A világban nehéz jól gyakorolni ezt a két erényt, mert „sok függ a környezettől” (XII. fejezet 6. bekezdés). Az alázat az a helyes látásmód, amivel a XXI. században élő ember is elfogadja, hogy életünk célja, értelme, igazsága Isten. Benne, általa tehetünk bármit. Ha életünknek Ő a főszereplője, akkor döntéseinket is az Ő igazsága szerint hozzuk. Ha él bennünk ez a két erény, helyesen gyakoroljuk, akkor egészen más megvilágítást kapnak azok a dolgok, amelyek idáig központi helyet foglaltak el életünkben. Melyek is? A kényelemszeretet, túlzott egészségféltség, oktalan panaszkodás, mások hibájának keresése. A helyesen gyakorolt alázat a feltétele annak, hogy haladjunk a „Tökéletesség útján”.

A szeretet, az alázat, az önmegtagadás számunkra is az az alap, amelyre imádságos életünket építhetjük. Hogy ez mindenki számára biztos és szilárd legyen, kérjük Szent Terézia közbenjárását, Mennyei Édesanyánk pártfogását.

*Magyarok Nagyasszonyáról nev. Magdolna ocds
VÉK Sopron*

Megosztás az V-VIII. fejezet alapján

Terézia anyánk ezekben a fejezetekben kifejti a tökéletes szeretetet amit ő megkapott az Úrtól. Csak olyan emberben lehet meg, aki Isten kegyelméből világosan belátja, hogy mi ez a világ, hogy van ezen kívül egy más világ is. Világos fogalmának kell lennie arról, hogy mi a teremtő, és mik a teremtmények amelyekre vonatkozólag csakis az Úr ad igazi világosságot azoknak, akik belépnek az imádság iskolájába. Ezek a lelkek nemes lelkek, akik nem képesek hitvány dolgokat szeretni és csupán a testi szépség miatt nem fognak más iránt szeretetre gerjedni. A tökéletes emberek lábball tipornak minden élvezetet amelyet a világ nyújthat és nem képesek azt másban feltalálni mint Istenben és az Istenről való beszélgetésben. Az ilyen lelkek szeretete sokkal hatásosabb igazi szeretet mert ha az ilyen ember szeret valakit, akkor egész szívvel azon van, hogy az illető megszeresse Istent, ha nem, akkor az egész csak szalmaláng. Akiben megvan ez a szeretet nagy hasznára van másoknak, mert magára vállal értük minden fáradtságot, a gyümölcsöket pedig nekik engedi át. Az ilyen lélek nem képes kétszínűségre, nem tud hízelegni, állandó javulásra készíti barátait. Terézia anyánknak nagy lelki hasznára volt, hogy ilyen lelki barátai voltak. Állítása szerint azért nem került pokolra, mert szent emberek imádkoztak érte. Leírja továbbá, hogy a nővérek egymással szemben mutassanak némi természetes szeretetet és érezzenek együtt egymással apró cseprő bajaikban és legyenek részvétellel a gyöngék irányában. Ne ítélkezzenek a maguk felfogása szerint hanem gondolják meg, hogy miképpen viselkednének az ő helyükben. Arra is biztat bennünket, hogy ez az elv megtaníthat minket arra, hogy részvétellel legyünk embertársunk iránt. Igyekezzünk jókedvűek lenni és másokat felvidítani még olyankor is, ha lehangoltak vagyunk, mert ez is hozzátartozik a tökéletes szeretethez. Így tudjuk gyakorolni a felebaráti szeretetet, még ha tökéletlen módon is.

*A Csíkszeredai Szent Józsefről elnevezett
Világban Élő Kármelita Testvérek*

A TÖKÉLETESÉG ÚTJA

10. fejezet

Fejtegeti, hogy mit sem ér a mondottakról lemondani, hacsak le nem mondunk önmagunkról is; s hogy miképpen függ össze ez az erény az alázatossággal.

(...) Nagyon hasznos, ha mindig szem előtt tartjuk, hogy mily hiúság minden dolog s mily hamar ér véget. Ez a gondolat elvonja szeretetünket ezektől az értéktelen dolgoktól s arra irányítja, ami örökké tart. Gyöngye eszköznek látszik, pedig mégis nagy erőt ad a léleknek. Nagyon vigyázzunk arra, hogy amint valamit, akármilyen csekélység is, megszeretünk, azonnal verjük ki a fejünkből és irányítsuk érzelmeinket Istenre. Ő szent Felsége meg fog ebben segíteni minket. Nagy kegyelem reánk nézve, hogy ebben a házban ez nagyjából így történik. De azért mégis csak mindig kemény dolog az, elszakadni önmagunktól és szembe szállni saját énünkkel, mert hát nagyon szeretjük ám önmagunkat.

Itt van helyén az igazi alázatosság, mert nézetem szerint ez és a lemondás mindig együtt járnak; olyanok, mint az édes testvérek s nem szabad őket egymástól elszakítani. Ne is az ilyen testvérekre értsétek azt, amit mondtam; ezeket ne tartsátok távol, hanem öleljétek szívetekhez, szeressétek és ne hagyjátok el őket egy pillanatra sem.

Oh, ezek a felséges erények! Urai az összes teremtett dolgoknak, fejedelmei a világnak! Azért szerette őket annyira a mi Mesterünk, Jézus Krisztus. Ezek mentenek ki bennünket a rossz szellem összes csapdáiból. Akiben megvannak, az bátran síkra szállhat és megküzdhet az egész pokollal, az egész világgal, az összes kísértésekkel. Az ilyen ne féljen senkitől, mert övé a mennyek országa; de kitől is félhetne, mikor semmibe sem veszi, sőt nem is tekinti veszteségnek, ha mindenétől megfosztják. Ő csak egytől fél s ez az, hogy valamiképp meg ne bántsa Istent. Sokat imádkozik, hogy tartsa meg az Úr benne ezt a két erényt s ne engedje, hogy saját hibája folytán elveszítse őket.

Az a sajátosság ezen erényeknél, hogy elrejtőznek tulajdonosuk elől, úgy hogy ő maga sohasem veszi őket észre s akár-

mentit mondogassák is neki, nem is tudja elhinni, hogy őbenne megvannak. De azért nagyra becsüli őket, olyannyira, hogy folyton igyekszik őket megszerezni s ezzel állandóan tökéletesíti őket önmagában. Mások azonban rögtön észreveszik őket, ha megvannak valakiben, még ha az illetőnek esze ágában sincs őket mutogatni. (...)

Már most a legelső dolog, amivel le kell számolnunk, az, hogy nem szabad ezzel a mi testünkkel törődnünk. Ezen a téren sok lesz a tennivaló, mert legtöbbször közülnk természetüknél fogva annyira kényelemszeretők és úgy féltik az egészségüket, hogy csodálatos valami, mennyi gondot ad ez a dolog nemcsak a világiaknak, hanem még a szerzeteseknek is. Sőt igazán úgy látszik, mintha egyik-másik nővér másért se lépett volna a szerzetbe, mint azért, hogy távol tartsa magától a halált: egyik jobban küzd ellene, mint a másik. Igaz ugyan, hogy minálunk az ilyesmi nem lehetséges, legalább gyakorlatilag nem; azt óhajtanám azonban, hogy még az erre irányuló kívánságot is öljétek ki a szívetekből. Ti azért jöttetek ide, nővéreim, hogy meghaljatok Krisztusért, nem pedig azért, hogy az Ő kedvéért ápolgassátok magatokat. Erről meg kell győződnöd lennetek. Az ördög ugyanis igyekszik a szerzetesekkel elhitetni, hogy vigyázniok kell magukra, mert különben nem képesek elviselni a rendi élet szigorát. Így azután akkora gondot fordítanak az egészségükre – csupán azért, hogy a rendi élet szigorát elviselhesék – hogy meghalnak anélkül, hogy azt a szigort csak egy hónapig, sőt talán csak egy napig is gyakorolták volna. Igazán nem tudom, hogy akkor minek is jöttünk mi ide. Attól ugyan senki se féltsen bennünket, hogy ebben a pontban túlzásba esünk; az már igazán csoda volna, még ha akarnánk is valamit tenni: a mi gyóntatóink azonnal halálra ijednek, hogy megöljük magunkat az önsanyargatással! De meg azután magunk is annyira remegünk e tekintetben a túlzástól, hogy bárcsak minden más téren is épp oly óvatosak volnánk! (...)

11. fejezet

Folytatólag beszél az önmegtagadásról és fejtegeti annak azt a fáját, amelyet a betegség idején kell gyakorolni.

Nagy tökéletlenségnek tartom, nővéreim, ha unos-untalan panaszkodunk holmi aprócseprő bajokról; ne tegyétek ezt soha, amíg csak el tudjátok azokat viselni. Ha a baj komoly, akkor panaszkodik az magától; ez azután egészen más panasz; ezt nem lehet süket fülre venni. Fontoljátok meg, hogy kevesen vagytok;

ha tehát valamelyiketeknek megvan ez a rossz szokása, akkor ez, mivel őszintén szeretitek egymást, keseríteni fogja a többieket mind. Természetesen, ha komoly baja van, az más; akkor szíjjon s tegyenek meg érte mindent, amire szüksége van; hiszen ha valaki elfojtotta magában az önszeretetet, annak annyira terhére van minden ápolás, hogy komoly ok nélkül nem fogja azt elfogadni. Sose féljetelek attól, hogy az ilyen nővérek nélkül panaszkodjék.

Oly esetben, amikor valaki igazán beteg, nem teszi jól, ha nem szól. Az ilyen rosszabbul cselekszik, mint aki ok nélkül kíméli magát, de még rosszabb volna, ha a többiek nem lennének iránta részvétellel. No, de hiszen e tekintetben nincs veszély, mert ahol oly kevesen vagytok s hozzá imádságos, gyöngéd lelkek: ott ki van zárva, hogy ne ápoljátok a beteget s ne tegyetek meg mindent, hogy meggyógyuljon. De az afféle apró női gyöngeségeket és bajok föl se vegyétek és ne panaszkodjatok miattuk, mert sokszor csak a rossz szellem nagyítja meg őket képzeletünkben. Az ilyenek jönnek és megint elmúlnak s ha nem szoktok le arról, hogy mindig emlegetétek őket és folyton panaszkodjatok miattuk – hacsak nem Isten előtt – akkor sose lesz vége. (...)

Gondoljunk csak vissza a mi őseinkre, azokra a remetékre, akiknek nyomai-ba akarunk lépni. Mennyi fájdalmat tűrhetek el teljes egyedüllétben; mennyit fázhattak, éhezhetek; mennyit szenvedhetek a forró naptól, a nyári hőségtől s Istene kívül nem volt senkijök, akinek panaszkodhattak volna. Azt hiszitek talán, hogy vasból volt a testük? Éppen olyan gyöngé szervezetük volt bizony, mint minékünk. S higgyétek el, leányaim, hogyha egyszer elkezdjük megfékezni ezt a nyomorult testet, akkor már nem okozkodik annyit. Másoknak kötelessége gondoskodni minden szükséges dolgotokról. Ezért, ha csak nem komolyabb a bajotok, ne is törődjete magatokkal. Ha mi nem számolunk azzal az eshetőséggel, hogy meghalhatunk; vagy hogy az egészségünk tönkre mehet, úgy soha sem megyünk semmire. Törekedjete ezeket a dolgokat semmibe se venni s bízzátok magatokat Istenre, akármi történjék. Vajon mi van abban, ha meghalunk? Hányszor megcsúfolt bennünket a mi testünk: talán nincs jogunk ahhoz, hogy olykor mi üzünk csúfot vele? Higgyétek el, hogy ezzel az elszántsággal többet érünk el, mintsem gondolnók; mert ha az Úr kegyelmével újra és újra felújítjuk magunkban, lassankint mégis csak urai leszünk a testünknek. Pedig ennek az ellenségnek leküzdése nagyon fontos dolog reánk nézve, ha győztesen akarunk kikerülni ezen

élet harcaiból. Adja Isten, hiszen Ő mindent megtehet. Csak az érti meg, én szeretem, hogy mekkora haszonról van itt szó, aki egyszer már győzelmet aratott ebben a harcban. Oly nagy ez a haszon, hogy az ember utólag semmibe sem veszi a szenvedést, amelynek árán megszerezte ezt a nyugalmat és hatalmat.

12. fejezet

Arról beszél, hogyha valaki igazán szereti Istent, akkor nagyon kevésbe veszi az életet és az emberek becsülését.

Egyéb dolgokra kell most rátérnünk, amelyek bár nagyon kicsinyeseknek látszanak, annál fontosabbak. (...) Ismétlem, minden, vagy legalábbis a dolognak nagyobb része azon fordul meg, hogy feledkezzünk meg önmagunkról és kényelmünkről. Mert aki igazán rászánja magát az Úr szolgálatára, az nem fogja tőle megtagadni a kisebb dolgot, az életét, mikor a nagyobbat, az akaratot úgyis odaadta már neki. S vajon miért is félténé az életét? Hiszen, ha valaki igazi szerzetes, ha valaki imádságos lélek és vágyódik a mennyei örömök után: akkor csak nem fog meghátrálni a halál, sőt még a vértanúhalál elől sem? Azt úgyis tudjátok, nővéreim, hogy a jó szerzetesnek és az olyan embernek élete, aki Isten bőséges barátságára tart számot, hosszú vértanúság? Hosszúnak mondjuk tudniillik azokéhoz viszonyítva, akiket egy-kettőre lefejeztek, de azért igazában még sem hosszú, mert hiszen az egész élet nagyon rövid; némely emberé pedig különösen az. S ki tudja, vajon nincs-e a miénk is oly rövidre szabva, hogy éppen midőn egészen Isten szolgálatára határoztuk el magunkat, mindössze csak egy óránk, vagy talán csak egy pillanatunk van még hátra? Ez nem lehetetlen. De különben, ami egyszer véget ér, azt nem érdemes sokra becsülni, az életet pedig legkevésbé, mert hiszen egyetlen napjára sem számíthatunk biztosan. Ha pedig megmondjuk, hogy minden óra az utolsó lehet: vajon ki ne igyekeznék azt jól felhasználni? Higgyétek el nekem, legjobb, ha ehhez az elvhez tartjuk magunkat.

Azért igyekezzünk akaratomat mindenben megtagadni. Ez ugyan nem megy egy-kettőre, de azért, ha buzgón igyekeztek és sokat imádkoztok, egyszer csak mielőtt észrevennétek, fent lesztek a csúcson. Nagyon kegyetlen követelésnek látszik, hogy tagadjunk meg magunktól minden élvezetet, de csak akkor az, ha nem tudjuk, mennyi élvezetben és gyönyörűségben részesít bennünket éppen ez az önmegtagadás s hogy mennyit nyerünk általa már ez élet folyamán. (...)

Azt kérdezhetnék talán, hogy miért tulajdonítok én ennek oly nagy fontosságot és miért vagyok annyira szigorú? (...) Azt az egyet azonban higgyék el nekem, hogyha valaki ragaszkodik a megbecsüléshez, vagy más valamihez, ami az övé – mindez épp úgy előfordulhat a kolostorban, mint odakint, csak hogy itt nagyobb a bűne az illetőnek, tekintve, hogy kevesebb az alkalom rá – az ilyen, még ha már évek óta gyakorolja is a szemlélődést, illetve jobban mondva az elmélkedést, – mert a tökéletes szemlélődés végül is kiöli a lélekből ezeket a gyarlóságokat – soha sem fogja sokra vinni és nem is fogja sohasem élvezni az igazi imádság gyümölcseit. (...) Azt nézze mindegyik, hogy mennyire alázatos, mert ez a mértéke a haladásnak. (...)

Nem szabad lekicsinyelni azt, ami oly nagy veszedelmet hoz a házra, mint ezek a rangkérdések, meg annak latolgatása, nem esett-e valakin sérelem. Ha akarjátok – mellőzve sok más dolgot – mondok egy okot a sok közül arra, hogy miért: az ilyen gondolat felmerül az egyikben s akkor csakugyan még semmi az egész; azonban az ördög azonnal megmozgat egy másik nővért, aki nagyra veszi a dolgot, sőt szeretetbeli kötelességének tartja szólni az előbbinek, hogy miképp is tud egy ilyen sértést eltűníteni?! – hogy adjon neki Isten türelmet! – hogy ajánlja fel Istennek ezt az áldozatot! – hogy még egy szent sem tudna nagyobb türelmet tanúsítani! Szóval az ördög annyit járatja ez utóbbinak nyelvét, hogy az illető, még ha akkor sikerült is elviselnie a dolgot, utólag elkezd képzelődni afőltt, hogy mily tökéletességet tanúsított annak elviselésében. A mi természetünk ugyanis annyira gyarló, hogy még ha nem is vagyunk ilyen kísértésnek kitéve, és még ha mondogatjuk is magunkban, hogy ezt vagy azt elviselni az semmi: azért mégis csak úgy érezzük, hogy valami nagyot tettünk, amidőn elviseltünk olyat, ami nehezünkre esett. Hát még ha azt látjuk, hogy mások részvétellel vannak irányunkban. Ez növeli bennünk a kellemetlen érzést és elhiteti velünk, hogy igazunk van. Így azután a lélek elmulaszt egy jó alkalmat az érdemszerzésre s elgyöngül; az ördög számára pedig megnyílt a kapu, hogy máskor még rosszabb dologgal jöjjen ellenünk.

Olykor meg – ilyesmi is előfordul – midőn ti türelmesen akarjátok elviselni a kellemetlenséget, hozzátok jön egyik-másik azzal, hogy: milyen ostoba vagy! – hogy nem szabad az ilyesmit zsebre vágni! Ó nővéreim, az Isten szerelmére, ne engedjük soha, hogy ilyen tapintatlan szeretet vezessen bárkit is közöttünk, s hogy ilyen elképzelt sérelmek miatt az egyiknek megessék a szíve a másikon. Az ilyen nővér éppúgy viselkedik, mint Szent Jóbbal szemben viselkedtek a barátai és a felesége.

NEM CSAK GYERMEKEKNEK

A HUNCUT BÁRÁNY

A magas hegy lábainál, melynek csúcsai a felhőkbe vesztek, volt egyszer egy nagy akol. Ebben az akolban sok aranyszörű juh élt. A hűvös éjjeleken bőséges harmat lepte el a juhok bundáját, és amikor reggel a Nap első sugarai megfűrdtek a kristálytisza harmatcseppekben, olyan- ná változtak tőle, mintha szintiszta csillogó aranyból lettek volna.

A juhok között volt egy család, ahol tavasszal három kis báránka jött világra. Naphosszat, amíg szüleik nyugodtan legelésztek a harmatos, zöld fűből, vígan ugrándoztak körülöttük, a nagy rét közepén. Nagy szeretetben éltek egymással. A szülők figyeltek arra, hogy rendesen neveljék a kis bárányaikat és jó példát mutassanak nekik, hogy amikor majd felnövekednek, ők is derék juhok legyenek. A kis bárányok pedig igyekeztek szófogadóan viselkedni, és amiben csak teheték, segítségükre lenni a szüleiknek. Így erős kötelék alakult ki a családban, olyanira, hogy a többi birkacsalád mind felnézett rájuk. Bár azért, ugyanúgy, mint minden családban, itt sem ment minden olyan simán, mint ahogy az első pillantásra tűnt. A három báránka nagyon aranyos volt és kedves, de az egyik kicsit fontoskodó, a másik inkább aggódó, a harmadik pedig nagyon huncut. Szüleik azonban nagy türelemmel voltak irányukban.

A szülők minden nap egy kis sétát tettek a bárányokkal a környéken, és ezen alkalmakkor a kis bárányok mindig valami újat tanultak szüleiktől.

– Ebből a zöld növényből nyugodtan ehetek – oktatta csemetéit a mama. – Nagyon finom és tápláló.

– Tényleg? És nem lesz tőle semmi bajunk? – kérdezte az aggódó báránka.

– Ha a mama azt mondta, hogy ehetünk belőle, akkor igenis ehetünk belőle! A mama mindent jobban tud, mint mi – mondta a fontoskodó báránka.

– Miért mindig a zöldet kell enni? Nekem a sárga jobban tetszik! – kötekedett a kis huncut bárány.

– Abból a kis sárga virágból szeretnél enni? Abból soha ne egyetek, mert fájni fog tőle a hasatok! – oktatta őket a mamájuk.

Máskor a papájuk, a bölcs kos okította a kicsinyeit:

– A bogáncsos területeket jobb messze elkerülni!

– De miért? – kérdezte a huncut báránka. – Én szívesen megnézném közelebbről is, olyan csábító az a hely.

– Ha a bogáncs egyszer beletapad a bundátokba, akkor azt utána már csak ollóval lehet levágni! – mondta a papájuk.

– Én nem akarom, hogy levágják a szép fehér bundámat! – mondta ijedten az aggódó kis bárány.

– Ha hallgatsz a papára és nem mész a bogáncsok közé, nem lesz baja a bundádnak, mert a bogáncsoknak nincs lábuk, és nem jönnek hozzád – nyugtatta meg testvérét a fontoskodó kis bárány. – Ugye, papa, így van?

– Igen, fiam, pontosan így van. Most azonban gyertek, induljunk! – szólt rájuk a papa. – Sötétedésre haza kell érnünk az akolba, mert este már előmerészkednek az erdőből a farkasok, és könnyen elkaphatnak bennünket!

A farkasok hallatára a kicsik nagyon megijedtek, és gyorsan követték a szüleiket a hazafelé vezető úton. Bár közülük senki nem látott még farkast, de nem szívesen találkoztak volna azokkal a szörnyetegekkel, akikről esténként az akolban olyan sok rettenetes történetet hallottak mesélni az öregebb juhoktól.

A kis bárányok igyekeztek mindent megjegyezni, amit a szüleiktől hallottak és megfogadni a tanácsaikat. Talán a huncut bárány kivételével, aki néha igencsak szeretett a saját feje után menni, és nem mindig hallgatott az intő szóra. Mivel az engedelmesség nem volt az erős oldala, ezért előfordult, hogy gyomorrontást kapott, mert nem a megfelelő növényből evett, meg hogy bogáncsos lett a bundája, vagy megfájdult a lába, amikor olyan helyekre merészkedett, ahová a szülei hiába tanácsolták, hogy ne menjen.

A napok, hetek egyre csak teltek, és a kis bárányok bizony már növekedni kezdtek. Ekkor, az egyik nap a huncut bárány – aki mindig is szeretett önálló lenni – úgy érezte, hogy már elég nagy lett ahhoz, hogy ne mindig az akolban vesztegeljen, szülei felügyelete alatt, hanem helyette inkább elmenne világot látni, szerencsét próbálni.

„A hegyen túl biztosan sokkal szebb helyek, jobb legelők vannak, mint itt. Olyan érdekes lenne oda eljutni!” – gondolta magában. – „Ha pedig visszajövök, és mesélek róla, mindenki engem fog hallgatni, nem pedig az öreg birkák ósdi történeteit!”

Szülei azonban, természetesen, hallani sem akartak arról, hogy útnak engedjék.

– A bárányoknak nem jó egyedül sétálgatni a nagyvilágban! – mondták aggódva szülei. – Sok a veszély meg a farkas!

– A farkas, a farkas! Mindig vele ijesztgetnek – dühöngött magában a huncut bárány. – Ki tudja, léteznek-e egyáltalán, vagy csak egyszerű birkamese az egész?

De ha léteznek is, elég nagy és bátor vagyok én ahhoz, hogy megvédjem magam, hiszen már szép kis szarvaeskáim is vannak!

A huncut bárány nem adta fel tervét, rendszeresen zaklatta kérésével szüleit, így végül azok engedtek kívánságának.

– Látjuk, hogy közöttünk már nem vagy boldog, mindenáron el szeretnél menni. Akkor hát legyen úgy, ahogy kívánod – mondta egy szép napon apja, a bölcs kos. – Vigyázz azonban magadra, és tudd, hogy hozzánk bármikor visszajöhetsz, szeretettel várunk!

Így hát a huncut bárányunk elbúcsúzott családjától, és örömmel útnak eredt.

Teltek-múltak a hónapok, de a huncut bárányról semmi hírt nem hallott a családja.

– Biztosan talált magának egy másik szép legelőt, meg jó barátokat, akikkel nagyon jól érzi magát – mondták a testvérei.

A szülei viszont azon aggódtak, hogy esetleg valami bajba keveredett. Napon-ta figyelték a határt, nem tűnik-e fel kedves, de kicsit önféjű báránykájuk.

Mindeközben a huncut bárányunk nagyon jól érezte magát. Legalábbis a legelején. A szabadság szele röpítette egyik vidékről a másikra. Teljesen lenyűgözték őt a hatalmas dús legelők, a tarka rétek, ahol a szivárvány minden színében pompáztak a virágok. Csodálattal figyelte a zümmögő méheket és a színes pillangók táncát a levegőben. De amikor a sötét erdőkhöz kellett átvágnia, igencsak elfogta a félelem. Szerencsére mindig talált magának egy kis menedéket, ahol meghúzhatta magát éjszakára. Rendkívül élvezte, hogy azt csinálhat, amit akar, nem szól rá senki. Például nem kell korán felkelnie, hanem sokáig aludhatott, és senki sem szólt rá, hogy mikor és mit ehett, hol kóborolhat, hogy kivel és mikor játszhat.

Barangolása közben más bárányokkal, juhokkal is megismerkedett és csatlakozott hozzájuk. Nem sokáig maradt azonban közöttük. Nem telt el pár nap, és máris összetűzésbe került, mikor az egyik báránnyal, mikor a másikkal. Nem tudta ugyanis elviselni, hogy ne ő legyen a figyelem középpontjában, vagy azt, hogy engedelmesen szót fogadjon. Ezt persze a vezérkos gyorsan megelégette, mivel nem szerette volna, hogy az idegen felforgassa a nyáj nyugodt életét, azt pedig még kevésbé tűrte el, hogy rajta kívül valaki más is parancsolgasson a bárányok között.

„Vezérségre tör – gondolta magában –, ezért mielőbb meg kell tőle szabadulni!”

– Nem maradhatasz tovább közöttünk, azonnal el kell hagynod a nyáját! – parancsolt rá az egyik napon ellenvetést nem tűrő hangon a vezérkos.

– Mit nekem ez a balga társaság, nincs is rátok szükségem, nagyon jól megleszek nélkületek is! – vágott vissza öntelten és sértődötten a bárány, és otthagya őket.

Sajnos, büszkesége nagyobb volt, mint az alázata, így nem tudott bocsánatot kérni. Pedig lehet, hogy visszafogadták volna. Így hát tovább kóborolt.

A világ, a maga szépségével kezdett azonban egyre kevésbé érdekes lenni, nagyon hiányzott neki a társaság. A bárány tényleg nem arra volt teremtve, hogy egymagában járja a nagyvilágot!

Az egyik alkalommal egy fiatal kőszáli kecskecsapattal találkozott. Tetszett neki büszke tartásuk, bátor szökdécselésük a meredek sziklákon. De jó lenne közejük tartozni, olyan lenni, mint ők! – ötlött az eszébe. Hiszen elvégre, szegről-végről még rokonok is!

– Vegyetek magatok közé, én is szeretnék veletek tartani! – kérte őket.

– Te szeretnél közénk tartozni? – kérdezték gúnyos nevetéssel a kecskék. – Gyere, kövess minket akkor, ha tudsz!

És gyors iramban elindultak a meredek lejtőn.

A bárány neki is lendült, de alig szökdelt egyet-kettőt, máris megcsúszott lába egy ferde sziklán, és meg sem állt, míg a lejtő aljára nem ért. Szerencséje volt a vastag bundájával, így komolyabb baja nem esett, de minden porcikája fájt, alig tudott lábra állni.

– Segítsetek, kérlek, ne hagyjatok magamra – kérlelte könyörgőn a kőszáli kecskéket, de azok ügyet sem vetve rá, eltűntek a magas hegy csúcsai között.

Így a bárány kénytelen volt magányosan barangolni a hegyekben. Bundája egyáltalán nem tűnt már aranyának, amikor a Nap sugarai reggelente ráragyogtak. Szürke volt, koszos és kócos, tele tüskékkel és bogáncsokkal. Senki nem volt, aki gondolja, aki törődjék vele. Gondolatai egyre gyakrabban jártak családjánál, de nem mert hazaindulni, pedig szíve már nagyon visszakíváncozott. Nagyon szégyellte magát – hogyan is tudna így előttük és az egész birkanyáj előtt megjelenni?

Míg egyszer csak beköszöntött a tél. Sehol nem talált magának élelmet, és sehol egy védett helyet, ahol éjszakázhatott volna. Egy éjjel, amikor a csillagos ég alatt álldogált, furcsa zajokra lett figyelmes a közeli erdőből. Lopakodó lépteket hallott a puha hóban, amelyek egyre közeledtek felé. Még a lélegzetét is próbálta visszatartani, a szíve pedig egyre hevesebben vert, annyira megijedt. Egyszer csak a holdfényben egy nagy szürke, vérszomjas farkast pillantott meg, amely egyenesen feléje tartott. Ahogy közeledett látta hatalmas, éles fogait is, amelyek csak arra vártak, hogy elkapják és megegyék. A báránynak a félelemtől mintha földbe gyökereztek volna a lábai. Rövidesen azonban észbe kapott, és eszeveszett futásnak eredt, bár érezte, hogy semmi esélye a farkassal szemben. Túl gyenge és kimerült volt, a farkas pedig nagy és erős.

„Csak ezt éljem túl, és ígérem, hogy hazáig meg sem állok!” – ígérte magában kétségbeesetten a bárány, miközben szíve már a torkában vert.

A farkas azonban egyre közelebb került hozzá, már érezte is forró leheletét tarkóján. Még egy-két ugrás, és elkapja! De ekkor hirtelen egy nagy csattanást hallott, a farkas pedig fájdalmasan felvonyított. Egy kihelezett csapdába lépett, amit az üldözés hevében nem vett észre.

A bárány kimerülten maga is összerogyott a hóban. A veszélyen túl volt, a farkas már nem árthatott neki. Lehunyta a szemét és maga előtt látta családját: a szüleit, a testvéreit, a biztonságos akolt, a meleg istállót, amelyben telelni szoktak. Egyszerre megértette mit jelentett számára családja, otthona, és milyen öntelt és ostoba volt, amikor elhagyta őket. Nagyon fájt neki látni, mit hibázott el, és hová jutott emiatt.

„Milyen jó is volna visszamenni hozzájuk, a jó meleg istállóba!” – sóhajtott fel szívből. Most már nem csak a félelem mondatta ki ezt belőle, hanem a józan belátás is.

Elhatározta, hogy ha törik, ha szakad, most már tényleg visszamegy a családjához, és vállalja mindazt a lenézést és kigúnyolást, amelyben esetleg része lesz. Még visszhangzottak fülében apjának, a bölcs kosnak szavai: „hozzánk bármikor visszajöhetsz, szeretettel várunk!”. Ez jelentett neki némi reménysugarat, bár nehéz volt elképzelnie, miként lesz lehetséges mindazok után, amiket elkövetett. Csak legalább ne kergessék el, mint tették ezt az idegen nyájban!

Mekkora volt meglepetése, hogy amikor végre megérkezett, mindenki nagyon megörült neki! Sőt szülei, akik elmenetele óta naponta lesték a határt, hátha visszatarér elkóborolt báránykájuk, elébe futottak, és maguk közé véve vezették be az istállóba. Ő pedig csak állt lesütött szemekkel, fel sem mert nézni szüleire és testvéreire.

– Végre, hogy itthon vagy, már nagyon vártunk haza! – mondta örömmel a mamája, és boldogan magához szorította.

Milyen jó volt érezni újból az anyai melegséget! Mennyire hiányzott neki ez az eltelt időben!

– Tényleg nem haragszotok rám? – kérdezte megilletődve a bárány. – Nagyon bánom, hogy öntelt és önfejtő voltam, ígérem, soha nem hagylak el benneteket!

– Nem, fiam, nem haragszunk rád, hiszen mi egy család vagyunk! – válaszolt szelíden a papája. – Mondtam, hogy bármikor hazajöhetsz, hisz te mindig a gyermekünk maradsz! Bár igaz, hogy nagyon szomorúak voltunk miattad. De hála Istennek, most ismét közöttünk vagy!

– Nagyon sajnálom, hogy fájdalmat okoztam nektek! Többet nem fogok hőködni, ígérem! És köszönöm, hogy ennyire szeretek, nagyon hiányoztatok nekem! – mondta hálás szívvel és könnyes szemekkel a bárány.

– Most pedig ünnepeljük meg együtt, hogy ismét itthon vagy! – kiáltott fel boldogan a mama.

És olyan lakomát csaptak örömükben, hogy azóta is mindenki csak arról beszél ott, a nagy hegy környékén.

A huncut bárány pedig felhagyott huncutságával, szőfogadó és csendes lett, úgy, mint rendes bárányhoz illik. Amikor pedig felnőtt, igazi kos lett belőle, olyan, akire minden bárány büszkén felnéz: bátor és erős, aki még a farkasok elől sem futamodik meg. Ugyanakkor, apjához hasonlóan, ő is bölcs és családszerető volt. Azt ugyanis már jól tudta, hogy az igazi erőt nem a termet nagysága, hanem a család adja, az a közösség, amelynek tagjai olyan ingyenes és feltétel nélküli szeretettel szeretik egymást, mint amilyen szeretettel őt is szerették valamikor övéi.

G – T²⁵

Kedves Gyermekek!

Ugye ti is tapasztaltátok már, hogy milyen jó családban élni? Egy családban nagyon sokat tanulhatunk, főleg a szüleinktől, a nagyszüleinktől, vagy idősebb testvéreinktől is, akik több tapasztalattal rendelkeznek az élet felől, akik tudják, mi az, ami jó és használ nekünk, és mi az, ami rossz és árt nekünk. Bölcs dolog hallgatni rájuk és megfogadni a tanácsaikat.

Erre buzdít minket a 4. parancsolat, ami így hangzik: „Tiszteld atyádat és anyádat!” Tiszteljük tehát szüleinket, ne csak azért, mert idősebbek és tapasztaltabbak, mint mi vagyunk, hanem azért is, mert hálával tartozunk nekik, amiért életet adtak nekünk, amiért felnevelnek és gondoskodnak rólunk, valamint sok jó dologra tanítanak minket.

Ugyanígy a jó Isten is a mi jószágos mennyei Atyánk, ahogy naponta imádkozzuk is a „Mi Atyánk” imában. Ő az, aki megformált minket, aki már születésünk

²⁵ A mese Gemma nővér és Tarzícus atya közös munkája.

előtt ismert bennünket (hiszen az alkotó már előre ismeri azt, akit/amit megalkotni szeretne, tudja, hogy milyen lesz), aki szüntelenül gondoskodik rólunk, és nagy türelemmel vezet az Életre, úgy miként a jó pásztor vezeti báránykáját a dús legelőkre. Köszönjük meg Neki, hogy életre hívott minket, hogy Jézus szavain és példáján keresztül tanított minket, és hogy saját Fiát adta oda értünk, hogy el ne vesszünk, hanem örökké éljünk. Ugyanakkor, a jó Isten akaratából, Szűz Mária a mi mennyei Édesanyánk, aki szüntelenül imádkozik értünk, és gyöngéd szeretettel vezet bennünket Szent Fiához.

A másik lényeges dolog a családban az a szeretet köteléke, ami összeköt bennünket szüleinkkel és testvéreinkkel. Miként a mesében is láttuk, bármi történjék is, szüleinknek mi mindig a gyermekei maradunk, és ők is mindig a mi szüleink maradnak. Természetesen, azért jó, ha nem igyekszünk ezt a huncut bárányhoz hasonlóan kipróbálni! Ha netán azonban mégis sikerülne „elkóborolni”, jusson eszünkbe, hogy családunk valószínűleg bánkódik miattunk, és szeretettel vár vissza közösségükbe.

Sajnos, azonban, a mai időkben nem minden család marad meg a szeretet egységében és kötelékében, nagyon sok az elválás. Ez mindenkinek rossz, legfőképpen a gyermekeknek. Egy szétbomlott család már nem jelent olyan biztos pontot, mint egy rendes család, akkor sem, ha a szülők egyenként továbbra is szeretik gyermekeiket. Éppen ezért rendszeresen kell imádkoznunk szüleinkért, családunkért, hogy családunkban megmaradjon a szeretet és az egység, és azokért a társainkért, akik szétbomlott családokban élnek.

A jó Istennel, a mi mennyei Atyánkkal való kapcsolatunk azonban örökké tartó és felbonthatatlan. Ő mindig a mi Mennyei Atyánk marad, és mi mindig az Ő gyermekei maradunk keresztségünkől fogva, bármi történjék is. Ahogyan a szülők a mesében, úgy a Mennyei Atya is mindentől függetlenül szeret minket és számíthatunk Rá! Mint ahogy a Szentírásban mondja: „De megfélemlíthet-e csecsemőjéről az asszony? És megtagadhatja-e szeretetét méhe szülöttétől? S még ha az megfélemlítené is: én akkor sem feledkezem meg rólad” (Iz 49, 15). Isten szemében mi mindannyian egy család tagjai vagyunk, az ő gyermekei, akik egyformán fontosak a számára. Ha életünk során előfordul, hogy elkóborolunk, de megbánjuk, ahogy a mesében a kis bárány, a Mennyei Atya is mindig hazavár bennünket, mert az övéi vagyunk, Ő pedig irgalmas és végtelenül szeret minket.

Gyermek Jézusról nevezett Gemma nővér
Mindenszentek Kármel, Magyarország

A KÁRMEL NAGY CSALÁDJA

Máriának vállrubája rajtunk...

A Skapuláré Társulatok rovata

ADVENTI SKAPULÁRÉS LELKINAP

„Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek!” (Mt 26,41)

A Boldog Özséb Plébánia keretén belül működő Skapuláré Társulat, a nyolc éves fennállása óta december 11-én először szervezett ilyen lelki napot.

Dr. Kerekes László plébános úr ötlete volt, hogy hívjunk vendégeket, előadókat és hívjuk meg a székelyföldi régióhoz tartozó Társulatokat is. Felhívásunknak eleget tettek és hét helységről: Csikszereda, Bükszád, Barót, Gelence, Hatolyka, Kézdiszentkereszt, Bélafalva Skapuláré Társulat tagjai jöttek el, összesen 32 személy. A helyi Társulat tagjai közül 40 személy élt az alkalommal és lehetőséggel, hogy lelkiekben gazdagodva készüljünk Karácsony szent ünnepére. Meghívott előadók voltak: Bartis László és felesége Hajnal, csikszeredai Harmadrendi Karmelita testvérek.

Bartis László előadásában beszélt az adventi időszak lényegéről, Jézus eljövételéről és a vele való találkozásról. Beszélt a bűn fogalmáról és következményeiről. A szabad akaratról, hogy ellen tudjunk állni az ördög incselkedéseinek. Előadásának végén kihangsúlyozta, hogy Jézust mindenki a szíve trónusára kell, hogy helyezze, saját jócselekedetei által.

Felesége Hajni, a kísértésekről és akadályokról beszélt. Nagyon érdekesen építette föl elmékedését az Úr imájáról: a „Mi Atyánk”-ról, beszélve azokról a kísértésekről és akadályokról, amelyek távol tartanak bennünket Istentől. Majd rátért Avilai Nagy Szent Teréz írásából vett példákra és jó tanácsaira, a kísértésekről és az alázatosságról. Skapulárés lelkiességgel megvilágítja a vázolt életünknek azon csomóit, gubancait, amelyek akadályoznak Isten befogadásában.

Majd két csikszeredai Skapuláré Társulati tag tett tanúságot arról, hogy hogyan változott meg életük a Szűzanya közbenjárására, milyen kegyelmeket és segítséget kaptak életük kilátástalan helyzetében Jézus Krisztustól. Ezt követően egy fél órás csendes szentségimádás következett, gyónási lehetőséggel.

A lelkinap zsolozsmával és szentmisével zárult, amelyet a plébános úr celebrált. A mise végén összeültünk egy kis agapéra. Itt alkalom adódott egymással való beszélgetésre és barátkozásra a Társulatok között. Lélekben feltöltődve és Istennek hálát adva távoztunk.

*„Vizsgálj meg Istenem, ismerd meg szívemet,
Nézd meg nem járok-e téves úton.
Próbálj meg és ismerd meg gondolataimat,
És vezess az örökkévalóság útján!”*

*Papp Erzsébet
(a kézdivásárhelyi Boldog Özséb Plébánián működő
Skapuláré Társulat vezetője)*

HÍREK A BARÓTI SKAPULÁRÉ TÁRSULAT ÉLETÉBŐL

*„A szentek ünnepén elmélkedjél erényeikről
és kérd Istent, hogy juttasson neked is azokból.”
(Avilai Szent Teréz intelmei leányaihoz)*

Közeledvén október hónaphoz, a nagy várakozások öröme töltött el mindannyiunkat. Szeptember elején már elkezdtük a kilencedes imánkat, hogy azzal köszöntsük Kis Szent Terézt és kérjük segítségét a sorra kerülő eseményekre.

Aztán október 3-a a győri előjárónkkal, Tarzícusz atyával való találkozás napját jelentette. Nagy örömmel készültünk e napra, hisz úgy éreztük, hogy mindez lendületet ad társulatunk életének, feltárván az eddigi tapasztalataink alapján adódó gondjainkat.

Visszatekintve a hét évvel ezelőtt megalakult skapuláré imacsoport életére, elmondhatjuk, hogy a Szűzanya iránti szeretettől indítva, felvéve a skapulárét, akkor még nem is sejtettük, mekkora lelki kincs birtokába jutottunk. A kezdeti nekiindulásban éreztük, hogy Égi Édesanyánk hűséges gyermekeiként akarjuk életünket az Ő szolgálatába állítani, hogy ezáltal közelebb kerüljünk Szent Fiához, Jézus Krisztushoz. Azóta, szeretett kármelita rendi előjárónk türelmes, kitartó irányításá-

val egyre gazdagabbá váltunk a lelkiélet mélységeinek megismerésével, a máriás-lelkület kialakításában.

A 2 éve megalakult Skapuláré Társulat még inkább elmélyítette bennünk az elköteleződés érzését annak érdekében, hogy Jézushoz – Mária által csak a belső ima őszinte megélésével, az alázatos keresztény élet gyakorlásával juthatunk el. Példaképeink első sorban a kar-

A KÁRMEL NAGY CSALÁDJA

A KÁRMEL NAGY CSALÁDJA

melita szentek, akiknek életét folyamatosan tanulmányozzuk.

Tarzíciusz atyával való találkozás meghitt órái alatt különösképpen Avilai Szent Teréziára irányított figyelmünk. Önéletrajzából vett szemelvények megerősítették elhatározásunkat, hogy az elkövetkezendő találkozásaink egy részét a lelki élet épülését célzó írásainak olvasása fogja képezni.

Aztán egyik legszebb élményünk volt a találkozás kapcsán a Tarzíciusz atya és Tóth József helyi plébánosunk által bemutatott szentmise, amelynek keretén belül sor került a skapuláré felvételre is. Három baróti és négy nagybaconi (egyháziilag Baróthoz tartozó község) skapulárét viselő taggal bővült a máriás lelkületű közösségünk. Mindez azért is számított még nagyobb élménynek, mert gyönyörű templomunkban, amelynek Szent Adalbert a védőszentje, ilyen irányú vallásos szertartásra még nem került sor. A felemelő szentmise után egy kis szeretet-vendégségen való részvétellel pecsételtük meg az együtvé tartozás érzését.

Hálával tartozunk Tarzíciusz atyának, hogy fáradságot nem ismerve lehetővé tette a Társulatunkban és egyházközségünkben ezeknek a lelki élményeknek a megélését! Köszönet Tóth József baróti plébánosnak is, aki nagy szeretettel támogatta a fenti események megszervezését!

Imádságos lelkülettel és testvéri szeretettel:

*Nagy Dalma Márta
a baróti Skapuláré Társulat
csoport felelőse*

**„A JÓ HARCOT MEGHARCOLTAM,
A PÁLYÁT VÉGIGFUTOTTAM...”
(2 Tim 4,7)**

Egy hivatás története

Nagynéném, *Likárovics Irén* (1929-2010) *Mesztegyőn* született, és az irgalmas nővérekhez járt óvodába, iskolába. Itt szerette meg a nővéreket, és gyakran emlegette kedves nővér Kamillát, aki példaképe lett. Nagynéném nagycsaládot szeretett volna, „egy futballcsapat gyerekekkel”. A szívében azonban már fiatalon ébredezett a hivatás kegyelme. Nehezen fogadta el, mert nem tartotta magát képesnek rá. Egy éven át sokat sírt, küzdött önmagával és a kegyelemmel, de amint Szent Pál is megtapasztalta, hogy „nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod”, úgy ő maga is a saját életében. „Választott edényem ő nékem” – hallotta Ananinás, aki Saulhoz küldetett. „Majd megmutatom neki, mennyit kell értem szenvednie.” – Legkedvesebb szentírási helye Saul megtérése volt.

1950-ben huszonegyedik évében járt, amikor szívében megérlelődött a szándék, belép az irgalmas nővérekhez. Hűgával együtt részt vett a belépést megelőző lelki gyakorlaton az irgalmas nővérek Ménesi úti anyaházában. Örömmel készültek a szerzetesi életre. Hamarosan azonban jött a szerzetesrendek feloszlásának híre, így a nővérek kérték mindazokat, akiknek munkahelyük volt, hogy ne hagyják ott, mert nem lehet tudni, mi lesz velük. És megtörtént a szétszórás...

Fizikai munkát végzett, tanulnia nem lehetett, mert nem volt hajlandó együttműködni az államhatalommal. Annak ellenére, hogy a legegyszerűbb munkát végezte a textiliparban, újra és újra helyezgették ide-oda, mert tudták, hogy vallását gyakorló katolikus. Hite miatt olyanokkal tették egy sorba, akik munkájukat hanyagul vé-

gezték. – Mindig emlegette, hogy a passió számára megélt valóság, egyesülés Krisztussal, és mindenért hálát adott.

Nehéz idők jártak, az állásával játszott, aki egyházi szolgálatot vállalt. Nagynéném és családja Budapestről Tárnokra költözött, ahol ő mindjárt jelentkezett is a helyi plébánián, hogy följánlja szolgálatait. Templomot takarított, díszített, kántorkodott – mindezt önzetlenül Istenért tette. Néhányszor aláírta, hogy átvett bizonyos összeget munkájáért, de csak azért, mert ezt a pénzt egy üldözött szerzetespápnak adták, aki az államhatalom által el volt tiltva az egyházi szolgálattól.

Három műszakban dolgozott Budapesten, minden nap vonattal ingázott. Volt, hogy nappal dolgozott és éjszaka hozta rendbe a kápolnát, azután fordítva, éjszaka dolgozott és nappal volt az Úr házában. Kérdezték is tőle, nem fél-e éjszaka egyedül a templomban? Nem félt, mert nem volt egyedül.

A fiatal plébánost, mivel nem járt a papi békemozgalomba, elhelyezték. Erősen csökkentlátó volt és vele élt idős édesanyja, valamint nagynénje. Irénke buzgón imádkozott az Úrhoz, hogy segítse az atyát a két idős névvel: „majdcsak lesz valaki, aki gondjukat viseli”, de arra nem gondolt, hogy éppen ő maga lesz az. Érzékenyen érintette, hogy ő, mint fiatal nő, aki Istennek szentelte életét, tehát egyedül álló a földi életben, egy fiatal pap mellett legyen. Kifinomult erkölcsi érzéssel bírt, és nehezen vállalta el a szolgálatnak ezt a részét. Az irgalmas nővéri hivatás azonban ereiben csörgedezett, így nem tudott nemet mondani a feladatra. Végül a két család összefogva (az atya ötvenezer forintos foglalójával) házat vett Budapesten, amely tele volt lakóval, és egyelőre csak egy lakásba lehetett beköltözni, ahova nagynéném és népes családja (öten voltak testvérek) ment lakni. Hamarosan egy másik lakás is megürült (sok küzdelem árán), és az atya is a házba költözhetett hozzátartozóival.

A fiatal pap látása tovább romlott és hamarosan már csak nagyítóval tudott olvasni. Engedélyt kapott, hogy lakásában misézhet. Vasár- és ünnepnapokon egész nap gyóntatott a templomban. Nagynéném pedig gondoskodott róluk (főzött, mosott, takarított). Rendszeresen otthont adtak papi találkozóknak, amelyeknek nagy jelentőségük volt, hiszen kevés helyen jöhettek össze úgy, hogy szabadon beszélhettek egymással, tudva, senki nem jelenti föl őket a hallottakért.

Így nőttem föl, látva az ő életüket, és gyermekként gyakran miséztem az asztal alatt kis műanyag edényeimmel, sajtos ostyával, míg az atya a legszentebb áldozatot mutatta be ugyanazon az asztalon. Mivel az egyik keze nem volt egészséges, középső-, valamint kisujja állandóan be volt hajlítva, én is beállítottam az ujjaimat, hogy érvényes legyen a misém.

Irénke bérmakeresztanyám, és pusztja jelenléte nagy tanúságtétel volt számomra az élő hitről. Az atya buzgón segített megírni hittanleckéimet, amit nagynéném erő-

sen helytelenített, persze ez engem egyáltalán nem zavart. Újra és újra bekopogtatam az atyához segítséget kérve, és mint tudjuk, „a zörgetőnek megnyitattik”.

Családom elköltözött a házból, és amikor tizennyolc évesen elkezdtem dolgozni, Irénke mellé kerültem a megüresedett lakásba, mert a magam lábára szerettem volna állni. Ő a szárnyai alá vett, és mindenre megtanított, ugyanakkor lelki anyám lett. Ma is élek az ő tanácsaiból, előttem van rosszálló fejingatása, amikor hibáimat szóvá tette. Kemény iskolába járatott mellette az Úr, de Szent Terézia anyánk is mondja, hogy adjunk hálát az olyan barátért, aki annyira szeret, hogy semmi hibát nem tud megtűrni bennünk. Igazi nagy kincs az ilyen ember. A mindennapokban nem volt könnyű vele, de egy életre szóló „kiképzést” kaptam mellette. Ahhoz, hogy nő léte, egyedül, üldözések közepette hűségben megállja a helyét, erős belső tartással kellett rendelkeznie. Valójában az segítette őt a sziklaszilárd, rendületlen helytállásban, amit másoknak nehéz volt benne elviselni. Nagyon nagy szíve volt ugyanakkor, mindenkinek, aki kért tőle, adott. Míg a bűnt, a bűnös életet soha semmivel sem támogatta – annak ellenére, hogy ezzel ítéletet vont magára: félremagyarázták magatartását.

Mély, imádságos lélek volt. Egyáltalán nem zavarta, ha fáradtan, fekvé imádkozott, és belealudt. Idézte az udvaros nővér esetét az irgalmas nővéreknél, aki rendszeres hajnali fölkelése miatt bizony el-elbóbiskolt a misén, és a többiek egyszer csak arra lettek figyelmesek, hogy hívja a csirkéket: „Pi-pi-pi...”. Azután szerette idézni a konyhás nővért, akinek nagy öröme volt, hogy a nővéreknek finomakat főzhet, mint egy jó családanya.

„Légy jóban a Szentlélek Úristennel!” – figyelmeztetett gyakran. „Vigyázz, mert el fog vinni a hiúság!” – hallottam tőle, amikor túlzottan cicomáztam magam.

Nagyon szeretette a tisztaságot, mindig rendezett volt a külseje, a lakása, az egész házat rendben tartotta, maga festette-mázolta. Időnként könnyes szemmel megjegyezte: „Ki tudja, ha megöregszem, lehet, hogy koszban-piszokban leszek, de a Jóistenért mindent...”

Kedves nővér Kamillával váltott néhány levelet. Többször idézte szeretett nővérétől: „Éreztétek és élveztétek Isten közelségét, melyet csak a tiszta lelkek élvezhetnek!”

Irénke leveleit pedig kedves nővér Kamilla, aki Fóton teljesített szolgálatot, odaadta a plébános úrnak, ő pedig „kíprédikálta”. Sajnos, nem tudom mi állt ezekben a levelekben. Kamilla nővér viszont ezt is írta neki: „Irénke, vigyázz a helyesírásra”. Az ő tudománya viszont a szentek tudománya volt, akik között jócskán akadt írástudatlan is, ennek ellenére ma egyházdoktorként tiszteljük őket (I. Sziénai Szent Katalin). Ritkán beszélt belső életéről: „Csak az Úr tudja, hogyan vagyok Vele” – mondta időnként és könnybe lábadt a szeme. „Legalább te szeress engem!” – kérte az Úr Szent Mária Margittól, amit nagynéném szeretettel ismételt.

Élete sok szempontból botrány volt a világ számára. Talpraesettségét, ügyességét ismerték, sokak számára érthetetlen volt, miért nem megy (ment) férjhez.

Soha nem hagyta el csúnya szó az ajkát, és miközben a munkásnők illetlen történeteiket mesélték egymásnak, ő imádkozott értük. Együtt érzett velük, hiszen – mint mondta – „milyen volt szegénynek az édesanyja, leányfejjel szülte, honnan tanult volna mást”.

Csöndes, üldözésekkel teljes életet élt, amelytől – néhány elejtett szóból éreztem – szívében szenvedett. Családja sem értette meg, sőt édesanyja, aki pedig gyakorló katolikus volt, egyszer kifakadt: „Jobban szeretnék három gyermekkel elváltan látni, mint így.” Ő csak ennyit válaszolt: „Anyu, hogyan mondhat ilyet?” Bizonyára a világ megvetése mondatta ezt édesanyjával, nagymamámmal.

Mégis gyakran felujjongott: „A legboldogabb ember vagyok a világon, és senki-vel nem cserélnék. Elhiszed?” Hát persze, hogy elhittem, de még inkább tudtam.

Kármelbe lépésemet nehezen fogadta. Több mint másfél évtizedig éltünk közössé-
ben, együtt ápoltuk az atyát, a napi szentmise volt hármunk között a legerősebb kapocs. Lelki útjának szerves részévé vált, hogy egyedül maradt, és kizárólag az Úrra támasz-
kodhatott, minden mást el kellett engednie. Engem is. Egzisztenciálisan kellett megta-
pasztalnia, amit mindig is tudott, hogy Isten gondoskodik. Belépésem óta, az elmúlt hat
évben magányosan élt. El kellett telnie néhány évnek, hogy elfogadjam hivatásomat. Test-
véremnek egy alkalommal megjegyezte: „Úgy látom, megtalálta a helyét.” Idén októ-
berben leesett a lábáról, már nem tudta magát ellátni. Kórházba került, a teljes kiszol-
gáltatottság állapotában. Az Úr azonban nagy ajándékot készített neki: az irgalmas
nővérek befogadták őt Ménesi úti házukba. Végtelenül boldogan ment: bevonult az ir-
galmasokhoz – ahogy ő mondta. Együtt imádkozhatott velük, és kísérték őt földi életé-
nek utolsó napjaiban. Telefonban mondott utolsó szavai hozzám: „A Jóisten áldjon
meg, te drága!” A szentek közösségében örökre összetartozunk.

Családom hite, akik látták őt készülni a mennyei Atyával való találkozásra, me-
gerősödött. Hittel és nyugalommal készült a halálra. „Ha már meghaltam, állandóan
közbenjárom majd értetek. Hálát adok, hogy elindultam az úton” – ismételte.

Hivatásomat – Isten után – neki köszönöm. Lelki nevelése beépült személyiségem-
be. Az ő életáldozata kellett ahhoz, hogy az én szívem is nyitott lehessen a Szentlélek
finom érintésére: „Jöjj, és kövess engem!”

„Ezek a nagy szorongatásból jöttek (...), ruhájukat fehérre mosták a Bárány vé-
rében. (...) Nem éheznek, és nem szomjaznak többé, a nap nem égeti őket, sem más-
fajta hőség, mert a Bárány, aki a trón közepén áll, legelteti, és élő vizek forrásához
tereli őket, az Isten pedig letöröl a szemükről minden könnyet” (Jel 7,14- 16-17).
Deo gratias.

*Krisztus Szent Sebeiről nevezett Johanna-Andrea nővér OCD
Mindenszentek Kármel, Magyarország*

HÍREK-ESEMÉNYEK

François-Marie Léthel kármelita atya fogja vezetni a Pápa és a Római Kúria ezévi nagybőjti lelkigyakorlatát

A Pápa és Római Kúria lelkigyakorlatára március 13 és 19 között kerül sor. Az elmélkedéseket François-Marie Léthel, sarutlan kármelita atya fogja tartani, aki többek között a Pápai Teológiai Akadémia titkára, valamint a Teresianum Pápai Teológiai Fakultás lelkiségi tanára is.

A lelkigyakorlat témája és címe: „Krisztus világossága az Egyház szí-
vében – II. János Pál és a szentek teo-
lógiája”.

François-Marie Léthel atya (szüle-
tett Párizsban, 1948-ban) számos kiad-
vány szerzője, melyek közül kimagas-
lik a „Connaître l'Amour du Christ qui
surpasse toute connaissance. La théologie
des saints” (Venasque, 1989, ed. du
Carmel) c. könyve. („Megismerni

*Krisztus Szeretetét, mely minden értel-
met meghalad. A szentek teológiája.” –
magyarul sajnos még nem jelent meg.
Bár Léthel atya személye nem ismeretlen
nekünk magyaroknak, hiszen hazánkban
járt több alkalommal is, és hallhattuk
előadásait a szentek teológiájáról. Büsz-
kék lehetünk rá, hogy ez a mi atyánk
most a Szentatya előtt is lehetőséget kap
az ő mélyes teológiai és lelkiségi
meglátásainak az átadására. – a szerk.)*

11 testvérünk tett örökfogadalmat Rómában, rendünk Nemzetközi Kollégiumában, 2010. december 14-én, Keresztes Szent János atyánk ünnepén

Az ünnepi szentmisét Saverio Cannistra generális atya tartotta, aki homíliájában az egész rendet meghívta arra, hogy vessük tekintetünket Keresztes Szent Jánosra, aki (Konstitúcióink szavaival élve) a hiteles kármelita modellje. Saverio atya kifejtette, hogy Keresztes Szent János nem egyszerűen csak egy nagy misztikus, egy rendkívüli költő vagy a lelkeségi teológia egyik kimagasló doktora, hanem a hétköznapi élet mestere is, aki tanít minket arra, hogy „kis és nagy döntéseinket is úgy hozzuk meg, hogy azokkal lelkiileg és fizikailag is építsük a mai Kármelt.”

A generális atya az újfogadalmasokhoz szólva kifejtette: „*Ne úgy tekintsetek Keresztes Szent Jánost, mint egy elérhetetlen példaképet, hanem vegyék őt magatok mellé lelkivezetőnek, legyen ő számotokra az Isten dolgaiban szakértő mester, aki egyúttal emberségünk mély ismerője is. Legyen ő számotokra barát és testvér, aki saját tapasztalata alapján tud minket különösképpen is tanítani arról, hogy hogyan lehet megélni a nehézségeket, amelyektől a mi szerzetesi utunk sem mentes.*”

Az örökfogadalmat tevő testvérek a Rend ezen tartományaihoz tartoznak: Nigéria, Venezuela, Madagaszkár, Indonézia, Tajvan-Szingapúr; valamint 5 indiai tartományhoz: Tamil Nadu, Karnataka-Goa, Andhra Pradesh, South Kerala és Manjummel.

Kármel liturgikus naptár

MÁRCIUS

Nem lesz kármelita szent ünnepe vagy emléknapja

ÁPRILIS

1. péntek **Szent Nuño Alvares Pereira, szerzetes – választható emléknap**

Rendi Szentjeink műveinek rövidítése:

Avilai Szent Teréz:	Keresztes Szent János:
Ö – Önéletrajz	KU – A Kármelhegy útja
TU – Tökéletesség útja	Éj – A lélek sötét éjszakája
BV – Belső Várkastély	SzÉ – A szellemi páros ének
Alap. – Alapítások könyve	ÉSz – Élő Szereteláng
EÉ. – Elmélkedés az Énekek Énekéről	L – Levelek
L – Levelek	

A rövidítések előtti szám a könyv számát (pl. 2KU = A Kármelhegy útja, második könyv) vagy a lakás számát (pl. 6BV = Belső várkastély, hatodik lakás) jelzi.

A folyóiratot győri szerkesztőségünknel lehet megrendelni. Nincs meghatározott előfizetési díja, **adományokat** fogadunk el érte. **Egy szám önköltségi ára kb. 320.-Ft**, (postaköltség nélkül; természetesen a duplaszám ennek kétszerese). Ez csak irányár. Aki ennél kevesebbet tud adományozni, annak sem szüntetjük meg előfizetését, amennyiben igényt tart újságunkra. Csekket évente kétszer postázunk, **a folyóirattal együtt**, azon lehet fizetni (a magas banki díjak miatt ajánlatos csak évente egyszer megtenni, nagyobb összegben).

Köszönjük, hogy imáikkal és anyagi hozzájárulásukkal támogatják Rendünket és folyóiratunkat. Isten fizesse meg. **Minden jótévőnkért templomainkban havonta egy szentmisét mutatunk be.**

Számlaszámaink:

Sarutlan Kármelita Rendtartomány Győri Rendháza és Temploma

Bank: **UniCredit 10918001-0000020-63350043** (erre lehet a folyóiratra szánt adományokat befizetni)

„Kármelita Kispapok neveléséért és P. Marton Marcell Boldoggáavatásáért” alapítvány

(Célja: a nevében foglaltak és a Kármelita Rend összes tevékenységének támogatása.)

Közhasznú szervezet! Az adományok az adóalapból levonhatók)

Bank: **11100104-18055359-10000001**; Adószám: **18055359-1-41**

TARTALOMJEGYZÉK

BEKÖSZÖNTŐ	1	A tökéletesség útja	49
LELKISÉG	2	NEM CSAK GYERMEKEKNEK	54
Kis Szent Teréz „Kis útja” a családban megélt első tapasztalatai tükrében	2	A huncut bárány	54
Családi katekézis Avilai Szent Teréz útmutatása alapján	10	A KÁRMEL NAGY CSALÁDJA	61
Megbocsátás	17	<i>Máriának vállruhája rajtunk ...</i> <i>A Skapuláré Társulatok</i> <i>rovata</i>	61
A családok évében fedezzük fel újra a család értékét	21	Adventi skapulárés lelkinap	61
CSALÁDI BESZÉLGETÉS	24	Hírek a Baróti Skapuláré Társulat életéből	63
Interjú a Mezei családdal	24	IN MEMORIAM	65
ELMÉLKEDÉS	36	„A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam...”	65
Mária, a családok pártfogója	36	HÍREK–ESEMÉNYEK	69
AVILAI SZENT TERÉZ SZÜLETÉSÉNEK 5. CENTENÁRIUMA	38	François-Marie Léthel	69
Kalauz a tökéletesség útjához	38	Örökfogadalmasok	70
Gondolatok Szent Terézia „Tökéletesség útja” című művét olvasva	46	Kármel liturgikus naptár	71

Egy évben hat szám jelenik meg.

Kiadja a Magyar Sarutlan Kármelita Rendtartomány
8360-Keszthely, Tapolcai út 1/A, Tel-fax: 83/311-601
www.karmelitarend.hu

Szerkesztőség: Kármelita Rendház, 9021 Győr, Aradi vértanúk u. 2.
E-mail: gyor@karmelitarend.hu
Tel.: (96) 618 863, Fax: (96) 618 864

A kiadásért felel P. Bakos Rafael O.C.D. tartományfőnök
Felelős szerkesztők: P. Puvák Tarzícus O.C.D. és Béri László Renátó O.C.D.
Borítóterv: Fehér Márta
Nyomdai előkészítés: Pozsgai Attila

Nyomta: PALATIA Nyomda és Kiadó Kft.; Felelős vezető: Radek József

